

YENİLENEBİLİR ENERJİ ve GÜNEY EGE BÖLGESİ

• 2015 YILI PROJE TEKLİF ÇAĞRISI •

ALTERNATİF

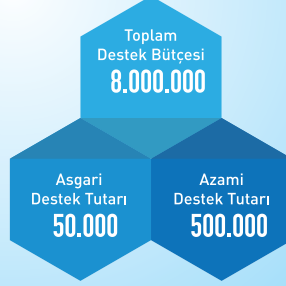
TURİZM

(KÂR AMACI GÜDEN İŞLETMELERE YÖNELİK)

• MALİ DESTEK PROGRAMI •

Son Başvuru Tarihi
08.05.2015 Saat: 18.00

• 2015 YILI PROJE TEKLİF ÇAĞRISI •

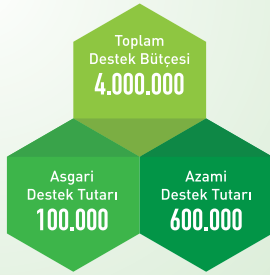
YENİLENEBİLİR ENERJİ

(KÂR AMACI GÜTMEYEN KURULUŞLARA YÖNELİK)

• MALİ DESTEK PROGRAMI •

Son Başvuru Tarihi
08.05.2015 Saat: 18.00

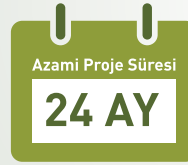

• 2015 YILI PROJE TEKLİF ÇAĞRISI •

ÜRETİM VE TİCARET ALTYAPISININ GELİŞTİRİLMESİ

(KÜÇÜK ÖLÇEKLİ ALTYAPI PROJELERİNE YÖNELİK)

• MALİ DESTEK PROGRAMI •

Son Başvuru Tarihi
08.05.2015 Saat: 18.00

• 2015 YILI PROJE TEKLİF ÇAĞRISI •

ALTERNATİF

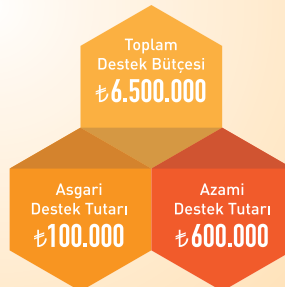
TURİZM

(KÜÇÜK ÖLÇEKLİ ALTYAPI PROJELERİNE YÖNELİK)

• MALİ DESTEK PROGRAMI •

Son Başvuru Tarihi
08.05.2015 Saat: 18.00

İçindekiler

İçindekiler

- 4 Yenilenebilir Enerji ve Güney Ege Bölgesi
.....
- 6 Yenilenebilir Enerji ve Erikoğtu Sunsystem
.....
- 8 Yenilenebilir Enerji ve Erikoğtu Sunsystem
.....
- 12 Tek Çözüm Güneş Dostu Olmak...
.....
- 14 Aydın'da Yenilenebilir Enerji
.....
- 18 Turizmde GEKA Öncülüğünde Aydın, Denizli ve Muğla İş Birliği
.....
- 22 Aydın - Doğanın mucizesinden Doğaya zarar gelmesin,
Çine Tariş Atıklarından Katma Değer Üretsin
.....
- 24 Denizli - Yenilenebilir Enerji Kullanımı ile
Üretim Kapasitesinin Artırılması
.....
- 26 Gökova Uçurtma Sörfü ile Ünleniyor
.....
- 28 Rotamız Babadağ
.....
- 30 Atık Su Arıtma Tesisi Altyapı Güçlendirme Projesi
.....
- 32 Denizli - Dalından topladık, Tatlandırdık
Muhteşem Ambalajlarla Sunuma Hazırladık
.....
- 34 Muğla'mızın Yeni Şirin İlçesi: Seydikemer
.....
- 38 Dünya Ancıları Fethiye'de Buluştu
.....
- 40 Denizli İhracatlar Birliği "Her Firmaya Bir Proje Uzmanı Proje
Bilgilendirme ve Hazırlama Eğitimi"
.....
- 41 Muğla İl Millî Eğitim Müdürlüğü "Bilimsel Proje Hazırlıyorum"
.....

4

8

18

34

İçindekiler

İçindekiler

- 42 Markalaşma Yenilikçilik ve Kalite Geliştirme Derneği "Marka Yaratma ve Markalaşma Stratejileri Farkındalık ve Eğitim Faaliyeti"
- 44 Yörex Fuan'na Geka İmzası
- 46 Denizli'nin Parlayan Yıldızı, Çardak
- 50 Geka, 2014 Yılında Araştırma Çalışmalarına 2,2 Milyon TL Kaynak Aktardı
- 52 Geka'dan Güney Ege'ye Eğitim Desteği
- 53 Brüksel Çalışma Ziyareti
- 54 Muğla'nın Jeotermal Kaynakları ve Doğal Mineralli Suların Envanteri
- 56 Denizli İli Sanayide Enerji Verimliliği Potansiyeli Taraması Projesi
- 58 "Hayvansal Gübreden Temiz Enerjiye" Aydın Atlası
- 60 GEKA 12. Kalkınma Kurulu
- 64 İnsanlık Kültürü Kadar Eskidir İncir Kültürü, Diyardır İncirliova
- 68 Rakamların Diliyle Güney Ege
- 72 Aydın, Denizli ve Muğla, "Yenilikçi Güney Ege" İçin Bir Araya Geldi
- 74 GEKA'dan Belediyelere Belediyelere Destek Mekanizmaları Kitabı

İmtiyaz Sahibi

Güney Ege Kalkınma Ajansı
Adına Genel Sekreter
Süleyman ALATA

Yazı İşleri Müdürü

Ömer Faruk KIRAZ

Genel Yayın Yönetmeni

Süleyman ALATA

Yayın Danışmanı

Prof. Dr. Süleyman İNAN

Art Direktör

Mümin İNAN

Fotoğraf Editörü

MACART

Yayın Kurulu

Berna AYKÖSE
Ece ÇELİK
Yeşim ESEN

Yayın Mahiyeti

Kurumsal Dergi

Yayın Türü

Yerel Süreli

Yayın Periyodu

3 ayda bir

Yapım

MACART
Grafik Tasarım Basım Yayıncılık
www.macartajans.com

Baskı Tarihi

????????????????

Baskı ve Cilt

Ata Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Adatepe Mah. 3/19 Sok. No:11 (B.E.G.O.S.) Buca Ege
Giyim Organize Sanayi Buca / İZMİR

Dergide bulunan yazılar ve fotoğraflar aksi belirtilmedikçe GEKA'nın resmi görüşünü yansıtmaz. İmzalı makalelerdeki yazılar, yazarına aittir.

Yönetim Yeri

Denizli Büyükşehir Belediyesi
Kongre ve Kültür Merkezi (EGS Park) 20085 / Denizli
Tel: 0 258 371 88 44 Faks: 0 258 371 88 47

ISSN 2148-7685

Dergi Ücretsizdir.

Süleyman ALATA
GEKA Genel Sekreteri

Değerli Okurlarımız,

Dergimizin üçüncü sayısında da Ajansımızın faaliyetlerini, destek programlarımız hakkında güncel bilgileri, projelerimizi ve Bölgemizde öne çıkan konuları sizlerle paylaşacağız.

Bu sayımızda Bölgemiz için önemli olduğu kadar dünyanın da en önemli gündemlerinden biri olan “Yenilenebilir Enerji” teması ile karşınızdayız. Bu tema çerçevesinde Aydın Valisi ve Güney Ege Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulu Başkanı Erol AYYILDIZ ile Aydın’da jeotermal enerji konusunun ele alındığı röportajı, uzman görüşlerini ve bölgeden iyi uygulama örneklerini dergimizin sayfalarında bulabilirsiniz. Ayrıca Ekim ayında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi’nde düzenlediğimiz Yenilenebilir Enerji Konferansına da daha yakından bakacağız.

Geçen sayımızda olduğu gibi eğitim ve danışmanlık desteği odaklı Teknik Destek projelerimize; araştırma, analiz ve envanter çalışmalarını gerçekleştirme amacıyla yürütülen Doğrudan Faaliyet Desteği projelerimize ve hibe desteği olan Mali Destek Programı projelerimize sayfalarımızda yer veriyoruz. Bununla birlikte 2014 yılında yürüttüğümüz ve değerlendirme süreci yakın zamanda sona eren Doğrudan Faaliyet Desteği ve Teknik Destek programları değerlendirmelerini dergimizin sayfalarında bulabilirsiniz.

Dergimizin bu sayısında ayrıca Ajansımızın Ekim, Kasım ve Aralık aylarında katılım gösterdiği etkinlikler yer almaktadır. Böylelikle Bölgemizin tanıtımına önem veren Ajansımızın Bölgedeki kurum ve kuruluşlarla beraber gerçekleştirdiği Antalya’da düzenlenen Yörex Fuarı ve İzmir’de düzenlenen Travel Turkey Fuarı etkinliklerine yakından bakacağız. Bunun yanı sıra GEKA 12. Kalkınma Kurulu ve Bölgesel Yenilik ve Girişimcilik Stratejisinin oluşturulması amacıyla Ajansımız öncülüğünde Denizli’de gerçekleştirilen “Proje Yönlendirme Kurulu” toplantısının detaylarını bulacaksınız.

Birbirinden güzel ilçelerimizin tanıtımları ise bu sayıda İncirliova, Çardak ve Muğla’nın yeni ilçesi Seydikemer ile devam ediyor.

Son olarak, 2015 yılında destekleyeceğimiz Mali Destek Programlarımızı da dergimizin sayfalarında görebilirsiniz. Ayrıntılı bilgilere internet sitemizden ulaşacağınız Mali Destek Programlarımızda bu senenin temaları; Alternatif Turizm, Üretim ve Ticaret Altyapısının Geliştirilmesi ve Yenilenebilir Enerji. Sizleri Bilgilendirme Toplantılarımıza bu vesileyle davet etmek istiyorum ve programların Bölgemiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Dergimizin bu sayısını siz değerli okuyucularımıza sunmaktan büyük mutluluk duyuyor ve keyifle okumanızı diliyorum.

Yenilenebilir Enerji ve Güney Ege Bölgesi

Hazırlayan: Emre Kemik / Uzman
Denizli Yatırım Destek Ofisi

Küreselleşme, hızla artan nüfus, kentleşme ve sanayileşme ile birlikte enerjiye olan talep gün geçtikçe artmaktadır. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) projeksiyonlarına göre enerji politikaları ve enerji arzına yönelik tercihlerin mevcut durumlarını korumaları halinde dünyada birincil enerji talebinde 2007-2030 yılları arasında %40 oranında artış olacağı öngörülmektedir. Bu referans senaryo dâhilinde yıllık ortalama %1,5 oranında birincil enerji talebi artışı, 2007 yılında 12 milyar ton petrol eşdeğeri (TEP) düzeyinden 2030 yılında 16,8 milyar ton TEP düzeyine ulaşacaktır. Bu talep artışının %93'lük bölümünün ise OECD üyesi olmayan ülkelerden kaynaklanacağı belirtilmektedir.

Enerji talebi artışındaki ana etmen olan Çin'in, IEA projeksiyonlarına göre 2020 yılından sonra bu rolünü Hindistan'a devredeceği öngörülmektedir.

Enerji talebindeki artışın dengelebilmesi için yenilenebilir enerji kaynaklarının toplam üretim içindeki payının artırılmasının yanı sıra ülkelerin enerji maliyetlerini düşürecek önlemler almaları oldukça önem arz etmektedir.

Enerji verimliliğindeki tedbirlerin sanayide maliyetlerin düşürülmesini sağlayacak olmasının yanı sıra Türkiye gibi önemli miktarlarda enerji ithalatçısı konumunda olan ülkelerde hane halkı bütçesi üzerindeki yükün de hafifletilmesini sağlayacaktır. Enerji verimliliği alanında yapılacak çalışmalar için kullanılmayı bekleyen oldukça yüksek bir potansiyel bulunmaktadır. Nitekim Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) World Energy Outlook 2013 raporuna göre enerji verimliliğinin ekonomik potansiyelinin üçte ikisi halen değerlendirilmeyi beklemektedir.

Enerji verimliliğinin yanı sıra enerji talebindeki artışın karşılanabilmesi, alternatif kaynakların geliştirilmesi ve kullanımının yaygınlaştırılması ile mümkündür; bu anlamda, yenilenebilir enerji kaynakları gelişen teknolojiyle verimlilik seviyelerinin artırılması ile birlikte ön plana çıkmaktadır. Hızla gelişen bir alan olan yenilenebilir enerji kaynakları önümüzdeki yıllarda tüm enerji arzı piyasasını ve altyapısını şekillendirebilecek bir potansiyele sahiptir. Nitekim 2035 yılına kadar elektrik üretimindeki artışın yarısına yakınının yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanacağı tahmin edilirken, rüzgar ve güneş enerjisinin ise bu artıştaki payının %45'leri bulacağı değerlendirilmektedir.

Enerji, dünya ve ülke genelinde olduğu gibi Güney Ege Bölgesi için de stratejik bir konudur. Nitekim bölgede sanayi ve tarım faaliyetlerinin yoğunluğu ve nüfus artışı ile birlikte enerji ihtiyacı yıldan yıla artış göstermektedir. Bölge illerinin nüfusu birbirine yakın olmasına karşın Denizli merkez ilçedeki sanayi faaliyetleri ve Muğla'da konaklama yatırımlarının etkisi sebebiyle elektrik tüketiminin nispeten fazla olduğu gözlenmektedir.

Güney Ege Bölgesi yenilenebilir enerji potansiyeli ve çeşitliliği bakımından Türkiye'nin önemli bölgelerinden biridir. Büyük Menderes Grabeni içinde yer alan Aydın

“

Enerji verimliliğinin yanı sıra enerji talebindeki artışın karşılanabilmesi, alternatif kaynakların geliştirilmesi ve kullanımının yaygınlaştırılması ile mümkündür.”

ve Denizli, jeotermal enerji kaynakları açısından oldukça zengindir. Türkiye'de elektrik üretimine uygun yüksek entalpili jeotermal sahaların önemli bir kısmı bu iki ilimizde yer almaktadır.

Bölge coğrafi konumunun getirdiği avantaj sayesinde yüksek güneş enerjisi potansiyeline sahiptir. Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü verilerine göre üç ilde de en yüksek güneşlenme süresine 12 saat ile Temmuz ayında, en yüksek global radyasyon değerine ise Haziran ayında ulaşılmaktadır. Türkiye'nin yıllık toplam güneşlenme süresi 2.741 saat, günlük ortalaması ise 7,5 saattir. Bölgedeki her üç il de ülke ortalamasının üzerinde güneşlenme süresine sahiptir. Günlük ortalama güneşlenme süresi Aydın'da 8,27, Denizli'de 8,04 ve Muğla'da 8,33 saattir.

Büyük Menderes Grabeni içinde yer alan Aydın ve Denizli'nin jeotermal alanlarına ait çalışmalara MTA tarafından 1970'li yıllarda başlanmıştır. 40 yılı aşkın süredir devam eden bu detaylı araştırmalar sonucunda graben yapısına ve tektonik hatlara bağlı olarak bu ilde önemli bir jeotermal potansiyel bulunduğu belirlenmiştir.

Türkiye'nin enerji üretim amaçlı keşfedilen ilk alanı olan Kızıldere sahası uzun bir süre Türkiye'nin en yüksek sıcaklığa sahip akışkanının elde edildiği saha olmuştur.

Küresel çapta artan enerji talebine alternatif bir enerji kaynağı olarak karşımıza çıkan yenilenebilir enerjinin önemi her geçen gün biraz daha artmaktadır. Bu alanda gerçekleştirilen ve hızla ilerleyen teknolojik gelişmeler, yenilenebilir enerji yatırımlarını daha olanaklı kılmaktadır. Özellikle diğer yenilenebilir enerji kaynaklarının da çıkış noktası olan güneş enerjisi, teknolojik gelişmelere paralel olarak giderek artan uygulamadaki kolaylığı nedeniyle gelecekte enerji arz-talep dengesinin sağlanmasında en önemli yenilenebilir enerji kaynağı olacağı değerlendirilmektedir.

Almanya, İspanya gibi ülkelerin başı çektiği yenilenebilir enerji ala-

nında; mevzuatındaki eksikliklerini büyük oranda tamamlayan ülkemiz de bu alanda etkin bir ülke olmayı istemekte ve bu yönde adımlar atmaktadır. Nitekim Türkiye'nin 2023 arz güvenliği belgesine göre yenilenebilir enerjinin, enerji arzındaki oranının %30'a çıkarılması hedeflenmektedir. Bu anlamda bir taraftan mevzuat yönünden eksiklikler tamamlanıp alt yapı geliştirmeleri yapılırken; özel sektörde bu alana yönelerek çalışmalara başlamış, yurt dışı ortaklıklar kurularak yatırımlar yapılmaya başlanmıştır.

Yenilenebilir Enerji alanında Denizli'nin ve Türkiye'nin başarılı firmalarından biri olan Erikoğlu Sunsystem Enerji Yatırım Sanayi

Yenilenebilir Enerji ve Erikoğlu Sunsystem

“

Yenilenebilir Enerji alanında Denizli'nin ve Türkiye'nin başarılı firmalarından biri olan Erikoğlu Sunsystem Enerji Yatırım Sanayi Ticaret A.Ş. Denizli'nin en büyük topluluklarından biri olan Erikoğlu şirketler grubunun bir üyesidir.

”

Ticaret A.Ş. Denizli'nin en büyük topluluklarından biri olan Erikoğlu şirketler grubunun bir üyesidir.

Hüseyin Erikoğlu tarafından uzun bir araştırma sürecinden sonra 2011 yılında kurulan firma, Erikoğlu ailesinin 76 yıllık sanayi tecrübesi ile İtalyan SunSystem Firmasının güneş enerjisindeki tecrübesinin birleştirilmesi sonucu oluşmuştur.

Bilgiyi temel alan ve kaliteyi en uygun maliyetle elde etme ilkesini benimseyen firmanın yetkililerinden Teknik Müdür Barış Ersoy bizi firmanın faaliyetleri hakkında bilgilendirmiştir. 2011 yılında kurulan firmanın güneş enerjisi alanında anahtar teslim (EPC) taahhüt işleri yaptığını belirten Barış Bey

aynı zamanda kendi firmaları tarafından veya başka firmalar tarafından yapılan Güneş Enerjisi Santral yatırımlarının servis ve bakım işlerinin de üstlenildiğini belirtmiştir.

Barış Bey, firmanın Lisanssız Elektrik Üretimi kapsamında Denizli Serinhisar Ayaz köyünde kurulan ve 4 Temmuz 2013 'te devreye alınan 500 KW kurulu güce sahip güneş enerji santralinin lisansız olarak yerde kurulup devreye alınan ilk en büyük kurulu güce sahip sistem olma özelliğini taşıdığını belirtmiştir. Ayrıca firmanın Denizli'de 25 Kasım 2014'te lisanssız üretim kapsamında 1 MW'lık bir santrali daha devreye aldığını, 1 MW'lık 3 projenin de kurulum aşamasında olduğunu belirtmiştir. Lisanslı

güneş enerjisi alanında da faaliyet gösterdiklerini belirten Barış Bey ülke çapında yaklaşık 60 MW'lık Lisanslı üretim için EPDK ihale sonuçlarını beklediklerini belirtmiştir.

Yenilenebilir enerji piyasasının önümüzdeki yıllarda daha da hareketleneceğini belirten Barış Bey sistem verimliliğinin artırılmasına yönelik izlenmeli sistemlerin ve güneş hücrelerindeki verimlilik artırıcı çalışmaların sektör açısından oldukça önemli olduğunu vurgulamıştır.

YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI KONFERANSI

YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI AJANSIMIZIN
DÜZENLEDİĞİ KONFERANSTA TARTIŞILDI

Ajansımızın koordinasyonunda Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, GUNDER (Uluslararası Güneş Enerjisi Topluluğu) ve Muğla Ticaret ve Sanayi Odası işbirliği ile bu yıl ilki düzenlenen Yenilenebilir Enerji Konferansı etkinliği, 14 Kasım 2014 tarihinde Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi AKM salonunda yapılmıştır.

Güney Ege Bölgesi'ndeki yenilenebilir enerji yatırımlarını artırmak ve yatırımcıların yenilenebilir enerji sistemleri hakkında bilinçlendirmek amacıyla gerçekleştirilen ve Türkiye'de yenilenebilir enerji sektörüne yön veren kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, özel sektör temsilcileri ile konusunda uzman akademisyenleri bir araya getiren konferans kapsamında;

- Lisanssız elektrik üretimi için AYDEM ve TEDAŞ'tan alınması gerekli olan izin ve ruhsat süreçleri hakkında,
- Güney Ege Bölgesi'nin yenilenebilir enerji mevcut uygulamaları ve yatırım potansiyeli hakkında,
- Yenilenebilir enerji yatırımlarına

yönelik kredi ve destekler hakkında bilgi verilmesi,

- Yenilenebilir enerji sistemleri, teknolojileri hakkındaki bilgi eksikliklerinin giderilmesi üzerine,
- Yatırımcılara yönelik olarak, yenilenebilir enerji sistem tasarımlarında dikkat edilmesi gerekli olan

sistem parçalarının teknolojik farklılıkları hakkında bilgi verilmiştir.

Konferansta açılış konuşmalarını sırasıyla Genel Sekreter Süleyman Alata, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mansur Harmandar ve Muğla Valisi ve GEKA Yönetim Kurulu üyesi Amir Çiçek gerçekleştirmiştir.

Genel Sekreter Süleyman Alata yaptığı konuşmada Ajans olarak çalışmalarına Yaşam kalitesi yüksek, yeniliğe dayalı üreten, doğasını koruyan küresel turizm odağı Güney Ege vizyonu ile yön verdiklerini söylemiştir. Süleyman Alata, bu vizyonu gerçekleştirmede Zengin Beşeri Sermaye Güçlü Toplumsal Yapı, Yüksek Katma Değer ve Yenilik Odaklı Üretim, Dört Mevsim Turizm, Yaşanabilir Mekânlar ve Sürdürülebilir Çevre olmak üzere 4 ekseninde bölgenin rotasını paydaşlarıyla birlikte çizdiklerini sözlerine eklemiştir. Güney Ege Bölgesi'nin jeotermal enerjiden güneş enerjisine, rüzgar enerjisinden biyogaz enerjisine kadar yenilenebilir enerji kaynakları açısından zengin bir bölge olduğunun altını çizen Alata, özellikle jeotermal enerjinin sağlık turizmi alanında kullanılmasına yönelik projelere destek verdiklerini belirtmiştir. Yenilenebilir enerji kaynaklarının farklı alanlarda kullanımının yaygınlaştırılması, enerji üretiminde fosil kaynakların payının azaltılması, enerji verimliliğinin artırılması konularına öncelikli olarak değindiklerini söyleyen Alata, "bu öncelik itibari ile Ajans olarak bölgemizin temiz enerji üreten ve kullanan bir bölge olması için çalışmalarımızı yoğunlaştırmayı planlıyoruz" demiştir.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mansur Harmandar ise 21. yy.'da üzerinde durulması gereken en önemli konunun enerjinin temkin edilmesi ve kulla-

nılmasındaki biçim olduğunu söylemiştir. Rektör Harmandar, enerji düştüğünü, her yıl artan enerji ihtiyacının karşılanmasının en verimli yolunun yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanmak olduğunu belirtmiştir.

Konuşmasında enerji kaynaklarının sınırsız ve tükenmez olmadığını altını çizen Vali Çiçek, bu tür konferansların çok önemli olduğunu söylemiş ve Türkiye'nin bütçesinin büyük bir kısmının enerjiye gittiğinden, son yıllarda yenilenebilir enerji kaynaklarının gündemimize geldiğinden söz etmiştir. Vali Çiçek, konuşmasında, "Oysa bu kaynaklar daha önceleri de vardı. Güneş, rüzgar, akarsular, jeotermal kaynaklar insan var olduğu günden bu yana var. Ama geç kalmış değiliz. Tek eksikimiz yatırımcılarımız önünü açmamız gerektiği. Bu yatırımcılarımızın cesaretlerini kırmamalıyız. Nerede, nasıl enerji üretilir bunların fizibilitesi yapılıp, haritası çıkarılarak yatırımcılarımızın önüne koymamız gerekiyor" demiştir.

Konferansta gerçekleştirilen oturumlarda; "Yenilenebilir Enerji Bölge Potansiyeli ve Mevzuat", "Yenilenebilir Enerji Finansmanı ve Kamu Destekleri", "Güney Ege Bölgesi'ndeki Mevcut Yenilenebi-

lir Enerji Uygulamaları", "Yenilenebilir Enerji Teknolojileri", "GES Yatırımları İçin Teknik Değerlendirme" ve "GES İçin Yatırım Değerlendirme" konularında kamu kurum kuruluşları, STK'lar ve özel sektör temsilcileri tarafından sunumlar yapıldı.

Yenilenebilir Enerji Bölge Potansiyeli ve Mevzuat

Konferansta Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna (EPDK), Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü, AYDEM ve GÜNDER'den gelen uzmanlar Güney Ege Bölgesinin yenilenebilir enerji potansiyeli ile yenilenebilir enerji yatırımlarına yönelik izin-ruhsat ve başvuru süreçleri hakkında bilgi vermişlerdir. Aşağıda bu panelde verilen bazı önemli bilgilere değinilmektedir:

- Güney Ege Bölgesinde şebekeye bağlı toplam kurulu gücü 402 MW olan 37 adet lisanslı yenilenebilir

enerji santrali vardır. Ayrıca olumlu görüşü verilen toplam kurulu gücü 749 MW olan 53 adet lisanslı yenilenebilir enerji santrali vardır.

• Güney Ege Bölgesinde şebekeye bağlı toplam kurulu gücü 1,79 MW olan 7 adet lisanssız yenilenebilir enerji santrali vardır. Ayrıca olumlu

görüşü verilen toplam kurulu gücü 68,05 MW olan 105 adet lisanssız yenilenebilir enerji santrali vardır.

• Güney Ege Bölgesi'nde lisanslı yenilenebilir enerji santral başvuruları için 38 MW Kurulu kapasiteli 11 trafo merkezi belirlenmiştir. Enerji Piyasası Düzenleme Kuru-

muna (EPDK) ise 475 MW'lık bir başvuru yapılmıştır. Güney Ege Bölgesi'ne EPDK'nın belirlediği kapasiteden 12,5 kat daha fazla bir talep vardır. Bu rakam, Güney Ege Bölgesi'nin yenilenebilir enerji potansiyelini ortaya koymaktadır.

Yenilenebilir Enerji Finansmanı ve Kamu Destekleri

Konferansta İLBANK, TURSEFF, GÜNDER ve GEKA'dan gelen uzmanlar yenilenebilir enerji yatırımlarına yönelik kredi ve kamu destekleri hakkında bilgi vermişlerdir. Aşağıda bu panelde verilen bazı önemli bilgilere değinilmektedir:

• İLBANK, Mekânsal Planlama Dairesi Başkanlığı çatısı altında Yenilenebilir Enerji Yapılanmasına gidilmiştir. Bu kapsamda, İller Bankası teknik ve danışmanlık hizmeti ile tüm yerel yönetimleri işbirliğine çağırılmaktadır.

• İLBANK, yerel yönetimlerin yenilenebilir enerji projelerine yönelik olarak %10 faiz oranı ile 10 yıl vadeli kredi verebilmektedir.

• TURSEFF, yenilenebilir enerji yatırımlarına yönelik kredi verebilmektedir. Her bir proje için üst limit 5 milyon Euro'dur.

Güney Ege Bölgesi'ndeki Mevcut Yenilenebilir Enerji Uygulamaları:

Konferansta AYEN Enerji, Eriklioğlu Sun System Enerji, Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (MUSKİ) ve Menteşe Belediyesi'nden gelen uzmanlar Güney Ege Bölgesi'ndeki mevcut yenilenebilir enerji uygulamaları hakkında bilgi vermişlerdir. Aşağıda bu panelde verilen bazı önemli bilgilere değinilmektedir:

• Lisanslı Rüzgar Enerji Santrali (RES) yatırımlarına başlamadan önce minimum 12 ay ölçüm yapmakta, ön lisans başvurusu ve ön lisans kapsamında gerekli izinlerin alınması 24-36 ay sürmekte, üretim lisansı ve inşaat-montaj işlemleri yaklaşık 12-24 ay sürebilmektedir. Tüm bu işlemler yapıldıktan sonra RES geçici kabulü yapılmak-

ta ve daha sonra tesis çalışmaya başlamaktadır.

• Ajansımız tarafından desteklenen 105 kW kurulu kapasiteye sahip Muğla Mezbaha Tesisi Güneş Enerji Santrali Türkiye'de lisansız elektrik üretiminde onaylanmış ve devreye alınmış ilk güneş enerjisi santralidir.

Tesis, 10.02.2013 tarihinde şebekeye bağlanmıştır. 2013-2014 dönemi elektrik üretimi incelendiğinde 1 yılda 170.000 kWh elektrik enerjisi üretilmiştir.

Tesisin elektrik faturası ödemesinden muaf kaldığı tutar 42.292 TL, destek ödemesi alacağı tutar ise 15.988 TL olarak hesaplanmıştır.

Yenilenebilir Enerji Teknolojileri

Konferansta Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ve Ege Üniversitesi Güneş Enerjisi Enstitüsü öğretim üyeleri ile ORSAN Enerji yetkilisi yenilenebilir enerji teknolojileri hakkında bilgi vermişlerdir. Ayrıca DİSOLAR Enerji ve GÜNDER yetkilileri GES (Güneş Enerjisi Santrali) yatırımlarında teknik değerlendirme ve GES için yatırım değerlendirme konuları hakkında bilgi vermişlerdir.

T.C.
GÜNEY EGE KALKINMA AJANSI
• 2015 YILI PROJE TEKLİF ÇAĞRISI •

YENİLENEBİLİR ENERJİ

(KÂR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLARA YÖNELİK)

• MALİ DESTEK PROGRAMI •

Azami Proje Süresi

12 AY

Toplam
Destek Bütçesi
4.000.000

Asgari
Destek Tutarı
100.000

Azami
Destek Tutarı
600.000

Son Başvuru Tarihi
08.05.2015 Saat: 18.00

Programın Amacı

Bölgede yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaştırılması ve enerji maliyetlerinin azaltılmasıdır.

“Konutlardaki FV sistem kullanımı teşvik edici ve özendirici önlemler bir an önce alınmalı. Yerli katkı payı konusunda yeni düzenleme yapılmalı. Ülkeye kalitesiz ürün girişi önlenmeli.

”

Türkiye, güneş ısıl da çok iyi bir noktada. Güneşten su ısıtma konusunda kurulu güç bakımından dünyada üçüncü sırada bulunuyoruz. Güneşten elektrik üretiminde ise durum biraz farklı: Şu anda 6-7 MW şebekeye bağlı, 10-12 MW da şebekeden bağımsız biçimde kendi elektriğini üreten insanların kurduğu sistemler var. Toplam kurulu gücümüz 20 MW düzeyinde. Almanya’da güneş enerjisiyle ilgili 35.000 MW’lık bir kurulu güç olduğu düşünülürse Türkiye’nin ne kadar gerilerde olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Devletin açıkladığı 600 MW’lık lisanslı güneş enerjisi üretim kapasitesine yaklaşık 9 GW’lık bir baş-

vuru oldu. Bu kadar fazla başvuru da, firmaların güneşe yatırım konusunda ne kadar istekli olduğunu gösteriyor. Buna karşılık kamu sağlam adımlarla ilerleyebilmek için süreci biraz ağırdan alıyor.

Aslında kimsenin ilave teşvikler istediği de yok. Çünkü panel fiyatlarının giderek düşmesiyle güneş, diğer kaynaklar ile rekabet edebilir hale geldi. Yeter ki bürokrasi azaltılsın, güneşin önündeki engeller kaldırılsın.

Enerji Bakanlığının 2023 hedefi 3.000 MW olduğu halde, olumlu adımların atılması halinde bu rakamın en az iki katına çıkacağından eminiz.

TEK ÇÖZÜM GÜNEŞ DOSTU OLMAK...

Türkiye, güneş açısından çok şanslı bir ülke. Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nden bile daha az güneş alan Almanya ve Avrupa'nın kuzey ülkelerinde güneş enerjisinin kurulu gücü Türkiye'nin 300 katı. Güneşten gelen enerjiyi sadece 10 dakika tutabilsek tüm dünyanın 1 yıllık enerji ihtiyacını karşılarız. Güneş, bu kadar büyük bir potansiyele sahip ve bizim de Türkiye olarak bu potansiyeli mutlaka değerlendirmemiz lazım.

Hazırlayan: Faruk TELEMCIÖĞLU GÜNDER Genel Sekreteri

Konutlardaki FV sistem kullanımı teşvik edici ve özendirici önlemler bir an önce alınmalı. Yerli katkı payı konusunda yeni düzenleme yapılmalı. Ülkeye kalitesiz ürün girişi önlenmeli, Türkiye Avrupa veya başka ülkelerden garanti kapsamında sökülmiş veya test değerleri düşük çıkmış FV panellerin piyasada bulunduğu bir çöplük haline getirilmemelidir.

2015 yılının sonuna kadar Türkiye'de güneş enerjisi yatırımlarında çok büyük bir patlama yaşanacağını öngörüyoruz.

Benzer olumsuzluklar güneş ısı sistemlerinde de var. Dünyanın üçüncü en büyük üreticisi olma-

mıza rağmen şu anda Antalya'daki yatılı bölge okulları ithal gelen doğalgaz ile ısıtılıyor. Bu arada güneş her gün doğuyor ve batıyor. Onun enerjisini kullansak da kullanmasak da. Bunu sadece okullar olarak düşünmemek lazım. Kamu kurumları, hastaneler, yurtlar, oteller ve benzeri toplu yaşam alanları düşünüldüğünde yurt dışına dövizle ödeme yapıp gaz alıyor ve buradan elde ettiğimiz sıcak suyu kullanıyoruz.

Ne yazık ki güneş ısı uygulamayı sadece sıcak su elde etme aracı olarak biliyoruz. Konutların ısıtılmasını, soğutulmasını, ısıtmaya yardımcı ön ısıtmayı ve sanayideki sıcak veya kaynar su proseslerini hiç aklımıza getirmiyoruz.

Tüm dünyada uygulanan teşvik ve destekleme mekanizmaları bizde de uygulandığında hiçbir sorumuz kalmayacaktır. KDV indirimi, satın alma garantisi, konutlar için yenilenebilir enerji kimlik belgesi vb. uygulamaların örnekleri mevcuttur ve bu uygulamaların hem ülke ekonomisine, hem enerji verimliliğine hem de istihdama katkıları tartışılmaz.

Tek çözüm güneş dostu olmaktır.

Kaynak:

Uluslararası Güneş Enerjisi Topluluğu Türkiye Bölümü (GÜNDER)

GünDergi Yıl:

2. Sayı 5 Ocak-Şubat-Mart 2014

Aydın'da Yenilenebilir Enerji

Bu ay röportajımızı Aydın Valisi ve Güney Ege Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulu Başkanı Erol Ayyıldız ile gerçekleştirdik. Sayın Valimiz, Aydın'ın yenilenebilir enerji kaynakları ve özellikle jeotermal enerji potansiyelini değerlendirdi.

Sayın Valim, Aydın ilinde yenilenebilir enerji kaynakları ve potansiyeli hakkında bilgi verebilir misiniz?

Aydın ilimiz yenilenebilir enerji kaynakları bakımından potansiyeli yüksek bir ildir. İlimizde, toplam kurulu gücü 310 megavat olan biri kamuya, 16'sı özel sektöre ait toplam 17 elektrik santrali üretimde bulunmaktadır. Üretimde olan 17 santralden 5'i hidroelektrik, 8'i jeotermal, 4'ü rüzgâr elektrik santralidir. Toplam kurulu güç kapasitesinin %26'sını hidroelektrik, %50'sini jeotermal elektrik, %24'ünü rüzgâr elektrik santrali oluşturmaktadır.

2012 yılı verilerine göre ülkemizin sahip olduğu 64.044 MW toplam kurulu gücün % 0,50'si olan 310 MW ilimizde üretilmektedir. Bunun yanında Çine Organize Sanayi Bölgesi'nde 2013 yılında bir enerji firması 64 MW gücündeki doğalgaz çevrim santrali yatırımını bitirmiş olup üretime başlamasıyla ilimizin kurulu güç kapasitesi 374 MW yükselmiştir.

İlimiz jeotermal enerji varlığı bakımından Avrupa'da birinci, dünyada ise yedinci sırada yer almaktadır. Ülkemizdeki jeotermal potansiyelin % 80'i ilimizde bulunmaktadır. Bu potansiyelin 600 MW olduğu tahmin edilmektedir. Ancak son yapılan hesaplamalar ile 1000 MW bir potansiyel varlığın bulunduğu da bilim çevrelerinde dile getirilmektedir. Sahip olduğu jeotermal potansiyel ile elektrik üretimi yeni yapılan yatırımlarla 208 MW'a ulaşacak ve böylelikle ülkemizde kurulu gücün üçte ikisi ilimizde gerçekleşmiş olacaktır.

İlimiz sınırları içerisinde bulunan jeotermal alanlarda halen 145 arama, 48 işletme olmak üzere toplam 193 sahada arama ve işletme

faaliyetleri kişi ve şirketler tarafından sürdürülmektedir. İlimizde hâlihazırda sekiz şirket, elektrik üretimine yönelik yatırım faaliyetlerine çeşitli ilçelerimizde devam etmektedir.

Sultanhisar Salavatlı'da 8,5 MW gücünde Türkiye'nin ilk özel sektör jeotermal elektrik santrali 2007 yılında, 47 MW gücündeki ikinci jeotermal elektrik santrali ise 2009 yılında Germencik ilçesinde üretime başlamıştır. Daha sonraki yıllarda 6 jeotermal elektrik santrali özel sektör tarafından yapılarak faaliyete geçmiştir.

Didim ilçemizde özel sektör tarafından rüzgar enerjisine dayalı 31,5 MW Kurulu güçte elektrik santrali 2009 yılında, Çine ilçemizde 24 MW kurulu güçte elektrik santrali 2010 yılında işletmeye alınmıştır. Ayrıca Söke ilçemizde Çatalbük Rüzgar Enerjisi Üretim Santrali birinci etabında 30 MW kurulu güçte 2012 yılında ve Madranbaba RES 20 MW kurulu güçte 2013 yılında üretime geçmiştir.

Jeotermal enerjinin seracılıkta kullanımıyla ilgili Aydın ilinde son yıllarda önemli çalışmalar gerçekleştirildi. Bu kapsamda jeotermal seracılığın mevcut durumu ve gerçekleştirilen projeler hakkında bilgi verebilir misiniz?

2011 verilerine göre Aydın'da toplam 10 bin 95 dekar alanda örtüaltı üretimi yapılmakta ve 34 bin 707 ton üretim gerçekleştirilmektedir. İlimizdeki seraların hemen hemen tamamına yakını polietilen (plastik) seralardır. İlimizde, Germencik'in Gümüşköy ve Alangüllü köylerinde 97 dekar, Köşk ilçesinde 41.4 dekar, Buharkent'te 11 dekar olmak üzere toplam 149.4 dekar jeotermal ısıtma yapan sera vardır. Ayrıca bu konuda ülkemizde ilk defa Jeotermal Sera Geliştirme Projesi Sultanhisar ilçesinde başlatıldı ve proje kapsamına 10 il dahil edildi. Ülkemizin 2023 hedeflerine ulaşabilmesi için ilimizde yapılan tarımsal üretimin katma değerli olması gerekmektedir. Bu bağlamda

Valilik olarak bu konuya da özel bir önem veriyoruz.

Jeotermal enerjinin konut ve işyeri ısıtmasında kullanımı Aydın'ın senelerdir gündemini oluşturmaktadır? Jeotermal enerjinin bu alanda kullanımı mümkün müdür? Mümkünse Aydın ilinde hangi bölgeler şehir ısıtmasına uygundur? Şu ana kadar bu konuyla ilgili ne tür çalışmalar yapıldı?

Jeotermal enerjiden halkımızın istifade etmesine yönelik olarak Çiftlik Jeotermal Sahasının bu konuda kullanılması için çeşitli projeler geliştirilmektedir. Bu anlamda da bu sahayı ihaleye konu etmeyip devletin tüm kurumlarının (belediye, Büyükşehir vs. dahil) projelerine varsa teşvik ederek açık hale getirdik. Bu bağlamda ısıtma ve soğutma proje çalışmalarından birisi Üniversitemiz tarafından yürütülmektedir. Valilik olarak bu sahadan faydalanmak isteyen belediyeler ve diğer kurumlara her zaman katkı vermeye hazırız. Kaynakların kullanımı açısından baktığımızda ise mülkiyetin değil hizmetin öncelikli olduğunu söyleyebilirim.

Jeotermal enerji yatırımlarının Aydın ilinin ekonomisine olan mevcut katkısı hakkında bilgi verebilir misiniz?

Aydın'da kurulan santraller istihdam yaratmakta, bölgenin tanınırlığını artırmakta ve ülkemizin cari açığını azaltmaya yardımcı olmaktadır. Aydın'a bu yolla sağlanan ek katkının 216 milyon TL'den 300 milyon TL'ye kadar çıkacağı ön görülmektedir.

Bu alanda yatırımların önünü açmak için neler yapılmalı?

Jeotermal enerji yatırım maliyetleri oldukça yüksektir. Bu yatırımların en başında ise tribün ve santral maliyetleri gelmektedir. Kurulum maliyetlerini azaltmak için ithal makine kullanımının azaltılması gerekmektedir. Bu amaçla TÜBİTAK ve sanayi kuruluşlarına görev düşmektedir. Devletimiz enerji açığını kapatmak için çevreci, yerli ve ithalatı önleyen bir yapı kurmak için gerekli çalışmaları yapmaktadır.

Yenilenebilir enerji alanında sanayicilerimiz ne tür desteklerden faydalanabilmektedir?

YEKDEM yasası uyarınca yatırımcılara birtakım destekleme modelleri sunulmuştur. Bu kanunun 1 sayılı

cetveline göre destekleme miktarı 10,5 dolar cent/Kwh'dir. Yine EK 2 sayılı cetvelde yatırımların yerlilik oranlarına göre düzenlemeler yapılarak yerli makine ekipman kullanımını teşvik edilmektedir.

Yapılacak yatırımlar ilgili mevzuat hükümleri gereğince teşvik edilmektedir. Yatırım konusu, yeri ve tutarına bağlı olarak KDV muafiyeti, gelir vergisi indirimi, yatırım yeri tahsisi, faiz desteği vb. destekler verilmektedir.

Ayrıca Enerji Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Tarımsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu hibe destekleri vermektedir. Daha büyük yatırım projeleri içinse Dünya Bankası kaynaklı uzun vadeli geri ödemeli krediler mevcuttur. Bu desteklerin tek elden takip edilmesi ve doğru güncel bilgi sunulması amacıyla Güney Ege Kalkınma Ajansı bünyesinde Aydın Yatırım Destek Ofisi kurulmuştur.

Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın Aydın ilinde gerçekleştirdiği çalışmalar hakkında bilgi verebilir misiniz?

Yönetim Kurulu Başkanı olduğum Güney Ege Kalkınma Ajansı, 2010 yılından bu yana yerel potansiyeleli harekete geçirmek misyonuyla şeffaflık, yenilikçilik, eşitlik ve ve-

rimlilik bilinci çerçevesinde bölge kalkınmasına katkı sağlayacak faaliyetlerini Aydın, Denizli ve Muğla illerinin oluşturduğu Güney Ege Bölgesi'nde yürütmektedir.

GEKA genellikle özel sektöre verdiği hibe destekleri ile tanınsa da en önemli görevlerinden birisi bölgesel politikalar ve başarılı uygulamalar geliştirmektir. Örneğin, Ajansımız tarafından 2010-2013 Güney Ege Bölge Planı ve 2014-2023 Güney Ege Bölge Planı hazırlandı. Bu planlarda ülke kalkınması için bölgemize düşen görevler belirlendi, kurumlara, özel sektöre ve üniversitelere düşen görevler sıralandı. Aydın'ın ve bölgenin kalkınması için ne tür yatırımlara ihtiyaç duyulduğu, sektörlerden beklenen verimin alınmasına yönelik olarak hedeflediğimiz ihracata ulaşmak için neler yapılması gerektiği gibi konularda noktasal tespitler yapıldı. Bu strateji ve hedefler dört temel kalkınma ekseninde belirlendi: Zengin ve Beşeri Sermaye, Yeniliğe Dayalı Yüksek Katma Değerli Üretim, Dört Mevsim Turizm, Sürdürülebilir Çevre.

Aydın'ımız için büyük önem arz eden gıda sanayi alanında kümeleme faaliyetlerini destekleyerek Ar-Ge ve yenilikçilik çalışmalarının bu sektörde geliştirilmesi; tarımı ve doğasıyla örnek olan Aydın'ımızda temiz üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması; jeotermal enerji ısıtmalı organize seracılık altyapısının geliştirilmesi; tarım ve gıda sanayi için biyoteknoloji ve nanoteknoloji yatırımlarının ve araştırmalarının özendirilmesi gibi birçok önemli konu bu planda ayrıntısıyla ele alınmıştır.

Yine Aydın'ımızın turizm potansiyeli ayrıntılı olarak bu planda incelenmiş; termal ve sağlık turizminin yaygınlaştırılması için altyapının geliştirilmesi ve kültür turizmi ile

ortak destinasyon pazarlamalarının önemi belirtilmiş; yayla turizmi noktaları belirlenerek bu noktaların alt ve üstyapı çalışmaları ile Didim ve Kuşadası'nda dalış ve sörf gibi alternatif turizm imkanlarına dikkat çekilmiştir. Aydın-Çine-Güllük Limanı demiryolu projesinin tamamlanması; bölgenin doğu-batı ulaşım hattının güçlendirilmesi gibi yatırım önerileri getirilmiştir.

GEKA'nın bölge kalkınmasını hızlandıran destekleri bulunmaktadır. Bunlar; direkt olarak maddi destek sağlanan ve konularına göre her yıl farklılık gösteren proje teklif çağrısı mali destek programları, bölgemizde önem arz eden konulardaki araştırma ve geliştirme çalışmalarını içeren doğrudan faaliyet desteği programı ve kamu

kurum/ kuruluşlarında çalışan personelin kurumsal kapasitesini artırmayı hedefleyen teknik destek programlarıdır. İlimizde destekler kapsamında 80 başarılı projeye 35 milyon TL civarında yatırım potansiyeli harekete geçirilmiştir.

Gelecekte nasıl bir Aydın hayal ediyorsunuz?

Ekonomik büyüklük, millî gelir, üretim kapasitesi, istihdam hacmi, aktif nüfusun ürettiği değerler ve özellikle ilde üretilen gayrisafi millî hâsıla açısından ülkemizde ilk 5 il arasına girmeyi hedefliyoruz.

Kısacası; kaynaklarını, potansiyelini daha iyi değerlendirebilen, insanın ve onun yaşam kalitesini artıran bir Aydın'ı hayal ediyoruz.

TURİZMDE GEKA ÖNCÜLÜĞÜNDE AYDIN, DENİZLİ VE MUĞLA İŞ BİRLİĞİ

Turizm sektörünün en önemli buluşma noktalarından biri olan Travel Turkey İzmir Fuarı'nda bu sene Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA) da yer aldı. Aydın, Denizli ve Muğla illerinin turizm potansiyelini, ulusal ve uluslararası boyutta tanıtan GEKA'nın standı ziyaretçiler tarafından büyük ilgi gördü.

İzmir Kültürpark Fuar Alanı'nda 4-7 Aralık 2014 tarihleri arasında düzenlenen, 30 ülkeden alım heyetinin katıldığı Travel Turkey İzmir Fuarı'nda, Güney Ege Kalkınma Ajansı standı ziyaretçilerin ilgi odağı oldu. Standı ziyaret edenler arasında Aydın Valisi ve GEKA Yönetim Kurulu Başkanı Erol Ayıldız, GEKA Yönetim Kurulu üyeleri Denizli Valisi Şükrü Kocatepe ve Muğla Valisi Amir Çiçek'in yanı sıra Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürü İrfan Önal da vardı.

EGE'NİN ZENGİNLİKLERİ TANITILYOR

Türkiye'de üçüncü büyük destinasyon bölgesi olduklarını belirten GEKA Genel Sekreteri Süleyman Alata, Ege'nin üç önemli ilinin farklı zenginliklerini de tanıttıklarını söyledi. Denizli, Muğla ve Aydın'da özellikle kıyı turizmine ilginin olduğunu ve bunun dışındaki alternatifleri de tanıtmayı amaçladıklarını dile getiren Alata, şunları söyledi: "Ajans olarak alternatif turizmi güçlendirmeye çalışıyoruz. Alternatif turizm imkanlarımızı tanıtarak, yaygınlaşmasını amaçlıyoruz. Biz bölgemizi en iyi şekilde tanıtmaya çalışıyoruz. Tanıtımlarımız sonucu bölgemizde alternatif turizm gittikçe geliyor. Ajansımız destekli oluşturulan kür merkezleri ve kaplıcalar var. Bunun yanında yayla, spor, kış turizmi de yer alıyor. Bunları Ajans olarak güçlendirerek cazip hale getiriyoruz. Aynı zamanda fuarlarda tanıtmaya çalışıyoruz. Bunların sonuçlarını hemen alabiliyoruz. Yabancı tur operatörlerinden talepler alıyoruz. Yaptığımız çalışmaların sonuçlarını görebilmek bizim için çok sevindirici. Bu da bizi daha da cesaretlendiriyor. Gittikçe bölge olarak daha güçlü olacağımızı düşünüyoruz." Güney Ege Bölgesi'nin turizm potansiyelinin tanıtıldığı 330 metrekarelik

stant alanında Güney Ege Kalkınma Ajansı, Aydın, Denizli ve Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Muğla Ticaret ve Sanayi Odası, Didim Turizm Altyapı Birliği Marmaris ve Köyceğiz Turizm Altyapı Hizmet Birliği (MARTAB), TÜRSAB Kuşadası, Didim ve Pamukkale Bölgesel Yürütme Kurulları, Bodrum Yarımadası Tanıtma Vakfı (BOYTAV) ile Denizli Turistik Otelciler ve İşletmeciler Derneği (Denturod) temsilcileri bir araya geldi.

Fuarda, Güney Ege'nin dünyaca bilinen deniz, kum ve güneş turizmindeki zenginliğinin yanı sıra sağlık ve termal turizmi, eko turizm, kültür turizmi, doğal yaşam, kırsal turizm, sualtı dalış, sörf, uçurtma sörfü, yamaç paraşütü ve yelkencilik sporlarına yönelik macera turizmi gibi alternatif turizm olanaklarının ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımı yapıldı. Ayrıca standın önünde efeler tarafından sergilenen üç ilin ortak halk oyunlarından 'Zeybek' oyunu ziyaretçiler tarafından ilgiyle izlendi.

T.C.
GÜNEY EGE KALKINMA AJANSI

• 2015 YILI PROJE TEKLİF ÇAĞRISI •

ALTERNATİF

(KÂR AMACI GÜDEN İŞLETMELERE YÖNELİK)

• MALİ DESTEK PROGRAMI •

Azami Proje Süresi

12 AY

Toplam
Destek Bütçesi
8.000.000

Asgari
Destek Tutarı
50.000

Azami
Destek Tutarı
500.000

Son Başvuru Tarihi
08.05.2015 Saat: 18.00

• Programın Amacı

Güney Ege Bölgesi'nde alternatif turizmin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesidir.

Aydın Doğanın Mucizesinden Doğaya Zarar Gelmesin

Çine Tariş Atıklarından
Katma Değer Üretsin

Ajansımızca yürütülen 2012 yılı Tarıma Dayalı Sanayide Katma Değerin Artırılması Mali Destek Programı kapsamında S.S. 144 Nolu Çine Zeytin ve Zeytinyağı Tarım Satış Kooperatifi tarafından sunulan ve başarılı bulunarak yürütülen "Doğanın Mucizesinden Doğa Zarar Gelmesin - Çine Tariş Atıklarından Katma Değer Üretsin" projesi ile 2 fazlı üretim sistemine geçilerek üretilen zeytinyağının kalitesini artırılması, atık su miktarının azaltılması, enerji tasarrufu sağlanması, prina işleme makinelerinin tedarikiyle prina yağı ve yakıtlık prina üretilerek gıda atıklarının katma değeri yüksek ürünlere dönüştürülmesi hedeflenmiştir.

Ağırlıklı olarak Çine ve Karpuzlu bölgesinde yaklaşık 3000 zey-

tin üreticisine hizmet veren Çine TARIŞ'ın, Ajansımızca 293.331,90 TL ile desteklenen ve 391.109,20 TL toplam bütçe ile 6 ay gibi kısa bir sürede tamamlanan projesi kapsamında prina işleme makineleri tedarik edilmiş, 2 fazlı üretim sistemine geçilerek atık su miktarında % 90'a varan azalma sağlanmıştır. Ayrıca 2 fazlı üretim sistemi ile birlikte soğuk sıkım olarak bilinen işleme tekniğine geçilmiş ve zeytinyağı kalitesi artırılmış, bunun yanında işlem suyu artık kullanılmadığı için yaklaşık % 8 elektrik tasarrufu sağlanmıştır. Yakıtlık prinanın da satılması ile birlikte elde edilen katma değer kooperatife ciddi bir gelir artışı sağlamıştır.

Mevcut 8 personele verilen Hijyen ve Sanitasyon Eğitimi ile birlikte teknik kapasite de iyileştirilmiştir.

Denizli Yenilenebilir Enerji Kullanımı ile Üretim Kapasitesinin Arttırılması

“ Yakıt olarak üretim artığı olan ağaç talaşından ısı enerjisi elde edilerek sağlığa ve çevreye duyarlı, temiz ve daha verimli bir üretim gerçekleştirilmiştir.

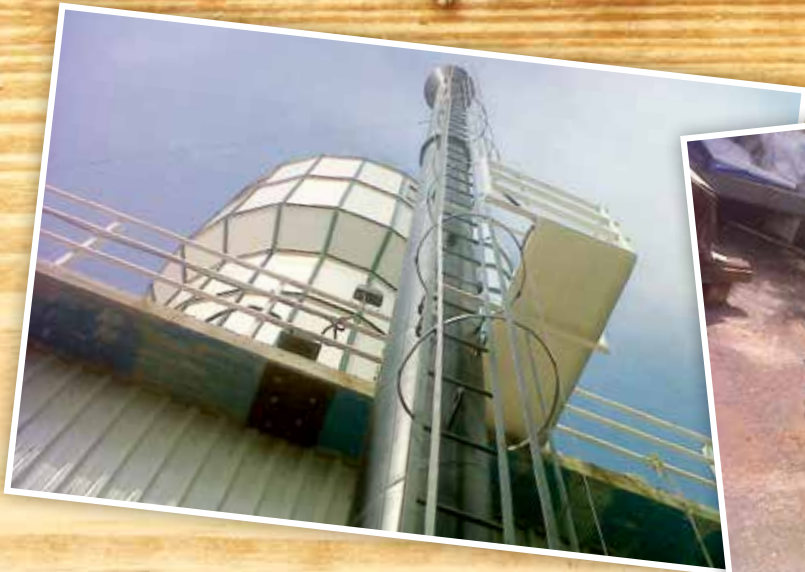
”

Ajansımızın 2010 yılı İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı (Kar amacı güden kuruluşlara yönelik) kapsamında desteklenen ve Yonga Mobilya Sanayi ve Ticaret A.Ş tarafından yürütülen “Yenilenebilir Enerji Kullanımı ile Üretim Kapasitesinin Arttırılması” projesi ile masif mobilya üretimi yapan firmanın üretim artığı olan ağaç talaşını ısı enerjisi elde etmede kullanacak yeni bir ısı merkezi kurarak, üretim kapasitesinde darboğaz yaşatan kurutma kabinlerinin ve hammadde kurutma fırınlarının verimliliğinin artırılması hedeflenmiştir.

Ajansımız tarafından 57.014,96 TL destek verilen ve 158.999,52 TL toplam bütçe tutarı ile tamamlanan proje kapsamında firmanın boyahane bölümünde kullanılan ürün kurutma kabinlerinin ve hammadde kurutma fırınlarının ısı işlem kapasitesinin diğer bölümlerde gerçekleştirilen üretime olan

olumsuz etkisi giderilmiştir. Proje kapsamında alınan talaş yakma kazan sistemi ile kurutma kabinlerinin ve hammadde kurutma fırınlarının ısı işlem kapasitesi artarak 20 C°de 18 saatte 225 adet mobilya kurutma kapasitesi, 25 C°de 18 saatte 265 adet mobilya kurutabilecek hale getirilmiş ve artan kapasite ile üretimdeki darboğaz giderilmiştir. Ayrıca yakıt olarak üretim artığı olan ağaç talaşından ısı enerjisi elde edilerek sağlığa ve çevreye duyarlı, temiz ve daha verimli bir üretim gerçekleştirilmiştir.

Proje ile firmanın üretim kapasitesinin artması sonucunda daha fazla müşteriye ulaşma imkânı, boyahane işgücünün azalması sayesinde işgücünün diğer bölümlere aktarılması verimliliğinin artırılması ve yan ürün olan talaştan ısı enerjisi elde edilmesi böylelikle daha temiz ve verimli üretim yapılması sağlanmıştır.

Gökova

Uçurtma Sörfü ile Ünleniyor

Savaş Tan Bankal tarafından 2013 Yılı Alternatif Turizm Mali Destek Programı kapsamında sunulan ve başarılı bulunan "Gökova Uçurtma Sörfü ile Ünlüyor" projesi ile Türkiye'de sayılı uçurtma sörfü sahillerinden olan Akçapınar'ın tanınırlığının artırılması sağlanması hedeflenmiştir. Muğla'nın Ula ilçesine bağlı Akçapınar sahilini bu sporu yapmak amacıyla kullanan yerli ve yabancı turistlerin sayısının ve bu yolla Güney Ege Bölgesi turizminde alternatif turizmin bölge ekonomisine olan katkısının arttırılması projenin hedefleri arasındadır.

Ajansımız tarafından 99.396,80 TL destek verilen ve 198.793,60 TL toplam bütçe tutarı ile sözleşmeye bağlanan ve 2014 yılı Eylül ayın-

da tamamlanan proje ile Alternatif Turizm faaliyeti olan uçurtma sörfü ile Gökova'daki Akçapınar sahilinin tanınırlığının arttırılması amacıyla tanıtım ve görünürlük faaliyetleri düzenlenmiştir. Bu kapsamda hazırlanan tanıtım filmi sosyal medyada beğeni toplamıştır. Proje kapsamında firma ayrıca gerek alınan ekipmanlar gerekse alınan hizmetler ile kurumsal kapasitesini geliştirmiştir. Her yıl Gökova sahiline uçurtma sörfü yapmaya gelen yaklaşık 10.000 turist ile Akçapınar Kite sahilinde bulunan 8 uçurtma sörfü okulu projenin nihai faydalanıcısı olmuştur. Muğla Akyaka'da bulunan termik rüzgâr sayesinde uçurtma sörfü için oldukça uygun bir doğal alanda bulunan Akçapınar Sahili, proje ile geniş bir kitleye tanıtılmıştır.

Rotamız Babadağ

Ajansımızın 2013 yılı Turizm Altyapısı Mali Destek Programı kapsamında desteklenen, Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası tarafından yürütülen "Rotamız Babadağ" projesinin 989.843,63 TL'lik bütçesinin %75'ine karşılık gelen 742.382,72 TL'si Ajansımız tarafından finanse edilmektedir.

Güney Ege Bölgesi'nde alternatif turizm olanaklarının ulaşılabilirliğinin ve çekiciliğinin altyapı çalışmaları ile yükseltilerek alternatif turizmin bölge ekonomisine olan katkısının artırılması amacı doğrul-

tusunda gerçekleştirilen proje ile Babadağ'da alternatif turizme ilişkin hizmet kalitesinin iyileştirilmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda 1700 m, 1800 m ve 1900 m rakımlarında yer alan pistlere alternatif olarak "Rotamız Babadağ" projesi ile 1200 metrede bulut altı uçuşa imkan sağlayacak pist ve bu pist için ulaşım yolu açılmıştır. Ayrıca 1700 m, 1800 m ve 1900 m pistlerine çıkış için kullanılan stabilize yol kilit parke taşı ile iyileştirilmiş, böylelikle yolun bozukluğundan kaynaklanan sorunların giderilmesine katkı sağlanmıştır.

Rotamız Babadağ Projesi ile hizmet kalitesinin iyileştirilmesi ile bölgeye spor amaçlı gelen turist sayısının artması, henüz eğitim aşamasında olan sporcuların da bölgeye çekilmesi ile Babadağ'ın hitap ettiği sporcu seviyesinin çeşitlenmesi, olumsuz hava koşulları nedeniyle yıl boyu kullanılmayan mevcut pistlere alternatif sağlanarak turizmin 12 aya yayılmasına destek olunması ve dolayısıyla yamaç paraşütünden elde edilen gelirin artması beklenmektedir.

Atık Su Aritma Tesisi Altyapı Güçlendirme Projesi

Ajansımızın 2010 Yılı İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı kapsamında desteklenen, Denizli Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen Atık Su Aritma Tesisi Altyapı Güçlendirme Projesi (ATAG) projesinin tamamlanması yaklaşık 15 ay sürmüştür. Ajansımız tarafından 515.610,88 TL destek verilen proje 1.129.382,79 TL toplam bütçe tutarı ile tamamlanmıştır.

Denizli merkez ilçe ve çevresinde bulunan Bağbaşı, Kayhan, Kınıklı, Servergazi, Bereketli, Hallaçlar, Gümüşler mahallerinden toplanan evsel atık sular ile bazı endüstriyel atık sular, tesis kurulmadan önce Ellez deresi boyunca akmakta ve geçtiği topraklar üzerinde direk

olarak sulama suyu olarak kullanılmaktaydı. Kullanım sonrası dere boyunca devam eden atık sular Büyük Menderes Havzası içerisinde geçip Büyük Menderes Nehrine ulaşmaktaydı. Tesis sayesinde oluşan bu atık sular arıtılmakta ve DSİ Çürüksu Sol Sahil kanalına verilerek sulamada kullanılması sağlanmaktadır. Tesis Denizli merkeze 10 km uzaklıkta Eskihisar mahallesinde 15 hektarlık büyük bir vadi alanı kaplamaktadır.

Tesisin yer aldığı arazinin eğiminden kaynaklı kot farkından ötürü şehrin atık sularının bir kısmının tesise girişi gerçekleştirilememektedir. Tesise alınamayan atık sular tarım arazilerinin de yer aldığı, Menderes Havzası'na karışmaktay-

di. Bu durumun önlenmesi için tesise alınamayan atık suyun en kısa sürede kontrol altına alınması amacıyla öncelikle fiziksel alt yapının geliştirilmesi, vatandaşa sunulan kamu hizmet düzeylerinin geliştirilmesi ile insan sağlığını tehdit edici unsurların önlenmesi projenin hedeflerini oluşturmaktadır.

Projenin özel hedefi, yönetmeliklere uygun şekilde çalışarak ekolojik ortamın korunmasına destek verilmesi, kot farkından dolayı alt seviyede kalan kanalizasyon sularının toplanması ve atık su arıtma tesisinin istenilen verimde çalışmasının sağlanmasıdır.

Proje kapsamında;

Pompa odası, sistemin elektrik enerjisini sağlayabilmek için projede belirtilen yere 400kVA gücünde hermetik tipte trafo ve

beton köşk, ızgara üniteleri, step ızgara, helezon konveyör ve pres yıkama ünitesi yapılmıştır.

Merkez Atık Su Arıtma Tesisinin konumundan kaynaklı olarak tesise alınamayan atık sular ATAG projesi kapsamında montajı yapılan terfi istasyonu sayesinde tesise alınarak arıtma tesisinden yararlanan nüfus 460.000 olmuştur. Ayrıca tesise gelen atık su miktarı 93.000 m³/gün olarak artmış olup tesisin daha verimli çalışması sağlanmıştır.

Ayrıca tesiste verimsiz çalışan 2,5 cm aralıklı ince ızgara ekipmanına ek olarak proje kapsamında 3-6 mm aralıklı step screen montajı yapılarak tesiste fiziksel arıtma sonrasındaki pompalarda oluşan bakım ve onarım maliyetlerinde azalma görülmüştür. Ayrıca sistem-

de fiziksel arıtma ünitesinde yapılan verim artışı sayesinde tesisin çıkış suyu deşarj verimi artmıştır.

Projede halkı, yetkili kurum ve kuruluşlar ile sanayi kuruluşlarını bilgilendirmek amacıyla 5000 adet bilgilendirme broşürü ATAG projesi kapsamında basılarak dağıtılmıştır.

ATAG projesinin uygulanması çerçevesinde projenin yürütülmesinde görevli personellere;

- ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi,
- OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği,
- Enerji Yöneticiliği

eğitimi düzenlenerek personelin arıtma tesisindeki çalışmalarında çevre, iş ve işçi sağlığı, enerjinin korunumu ve sürdürülebilirliği konuları ön plana alınmıştır.

Denizli Dalından Topladık, Tatlandırdık

Muhteşem Ambalajlarla
Sunuma Hazırladık

Ajansımız tarafından yürütülen 2012 Tarıma Dayalı Sanayide Katma Değerin Artırılması Mali Destek Programı kapsamında Orhanoğlu Gıda Sanayi ve Ticaret Kollektif Şirketi tarafından sunulan ve başarılı bulunarak yürütülen “Dalından Topladık, Tatlandırdık Muhteşem Ambajlarla Sunuma Hazırladık” projesi ile zeytin sektöründe raf ömrünü artıracak yeni bir paketleme yönteminin uygulanması, daha az asit ve tuz kullanılmış bakteri oluşumu engellenmiş ürün elde edilmesi ve ürün yelpazesinin genişletilmesi hedeflenmiştir.

Ajansımız tarafından 237.790,59 TL destek verilen ve 475.581,18 TL toplam bütçe tutarı ile tamamlanan proje kapsamında paketleme sulu kova kapama yöntemi uygulanmaya başlanmıştır. Proje ile daha az asit ve tuz kullanılmış bakteri oluşumu engellenmiş ürün elde edilmiş, hurda miktarı azalmıştır. Manuel uygulamalardan kaynaklı ısı ayarı, asit-tuz oranı, hurda miktarı, su ve enerji kullanımına ilişkin olumsuzluklar bertaraf edilmiştir. Ayrıca yeni ürün çalışması ile dolmalık zeytin çeşitliliği artırılmış, firmanın ürün yelpazesine 4 yeni ürün eklenmiştir.

Hazırlayan: Muğla Yatırım Destek Ofisi
Fotoğraflar: Aydın DURDU

Muğla'mızın Yeni Şirin İlçesi: **Seydikemer**

Tarihi, Fethiye kadar geçmişe giden ve adını Kemer köprüsü ile Seydiler Köyü'nden alan Seydikemer, Fethiye ilçesine bağlı Kemer beldesi iken 12/11/2012 tarih ve 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile ilçe statüsüne girmiştir.

Doğa güzellikleri ve zenginlikleri ile olduğu kadar tarihi ve turistik önemiyle de dikkat çeken Seydikemer ilçesi, güneyde Eşen Çayı'nın Akdeniz'e döküldüğü Çayağzı, Akdeniz ve Kaş ilçesi, batıda Fethiye, doğuda Korkuteli ve Elmalı, kuzeyde Altınyayla ve Gölhisar ile çevrili olan Seydikemer, Muğla'nın en yüksek tepesini (Uyluktepe 3014 m) de sınırları içerisinde barındırır. Seydikemer'de yolvermez dağlar,

serin yaylalar ve mümbit ovalar birbirlerinin tamamlayıcısıdır adeta. Zirveler karla kaplı iken Patara'da denizle tarih iç içe yaşanır.

Tarım ve hayvancılığın başlıca gelir kaynağı olduğu Seydikemer, Muğla'nın örtüaltı sebze yetiştiriciliğinin merkezi durumundadır. Son yıllarda seracılık, ilçenin yayla kesimlerinde de yaygınlaşmakta, Seki yaylası ve civarında yetişen lezzetle maruf Bekçiler patatesinin ve yayla soğanının ekim alanlarının daralmasına yol açmaktadır. Yayla kesimlerinde tüm tahıl çeşitleri ve baklagiller yetiştirilmektedir.

Kış yemeklerinin vazgeçilmezlerinden arapaşı (arabaşı), diritme (dirtme), Çayan'ın saç ekmeği, kuzugöbeği kavurması, Düğün ve Mevritli yemeklerin baş tacı et sulu keşkeği, tarhana çorbası, kiremitte alabalık, Bağlıağaç'ın nerdeği (nar ekşisi), ve sonbaharda yaylanın göçesi yöresel lezzetlerin ilk akla gelenlerinden.

Tandır Kebabı, Fethiye'den Antalya'ya Yayla yolundan gidenlerin vazgeçilmezlerindedir. Yol üzerindeki lezzet duraklarında tandır

rın yanı sıra güveçte kuru fasulye, patates kızartması, gözleme, ayran, yayla yoğurdu ve daha birçok yöresel lezzet yolculuğun yorgunluğunu aliverir. Yazın sahillerde sıcağın bunalanlar, otobüs durur durmaz yayla havasını ciğerlerine doldururken, kışın da iki sahil (Fethiye-Antalya) arasında kışın güzelliklerini yaşama imkanı bulurlar. Kışları çalışmak için sahil kesimlerine giden yayla insanı yazları yaylalara akın eder.

Seydikemer hem sahili hem yaylası olan şanslı ilçelerimizdendir. Sahil kesimi ile iç kesimleri birbirinden ayıran dağların arasından o dağlardan yana mı insanlardan yana mı olduğu anlaşılamayan Karabel, yöre insanının hafızasında ayrı bir yer tutar, türkülere manilere konu olur;

*Karabel'de darım var,
Etrafında harım var,
Şu Seki'nin içinde
Selvi boylu yârim var*

Öyle ki yaklaşık 40 km'de deniz seviyesinden 1300 m'ye ulaşan rakımı ile Karabel sahil ile yayla arasındaki köprüdür.

Ören Yerleri

Dünya Kültür Mirası listesinde yer alan Letoon antik kenti, Fethiye-Kalkan yolu üzerinde bulunmaktadır. Antik kentte yerleşim izleri M.Ö. 7. yüzyıla kadar gitmektedir. Kalıntı ve buluntulardan dinsel ve politik bir alan olduğu anlaşılan Letoon örenyerinde Tanrıça Leto ve ikiz çocukları Artemis ve Apollon adına üç tapınak yaptırılmıştır. Tapınaklarda çeşme ile Bizans Kilisesi ayrıca Roma Tiyatrosu Dünya Miras Listesinde yer almaktadır. Ayrıca, dünyanın 3 dilde yazılmış tek yazıtı olan Letoon Yazıtı Fethiye Müzesinde sergilenmektedir.

Likya'nın efsanevi kahramanlarından Bellerophon'un trajik aşk ve kahramanlık hikayesinin izini kaya mezarlarındaki kabartmalarda sürebileceğiniz Tlos, Seydikemer ilçe merkezine 15 km uzaklıktaki Yaka Mahallesinde bulunmaktadır. Tlos, Hitit metinlerinde Dlawa, Likçe yazıtlarda ise Tlawa olarak geçmektedir. Akdağ yamaçlarından Eşen Ovası'na hakim bir konumda olan Tlos, Osmanlı döneminde de yerleşim yeri olarak kullanılmıştır. Pınara antik kentle komşu olan ören

yerinde Likya mezarları, stadyum, hamam, tapınak, tiyatro, Helenistik ve Roma nekropolü, Bizans kilisesi, palestra, kale ve agora kalıntıları bulunmaktadır.

Seydikemer'in 20 km güneyinde Minare Mahallesi'nde bulunan Pınara ören yeri, geniş bir kaya yüzeyine açılan yüzlerce kaya mezarıyla ünlüdür. Likya döneminin önemli kentlerinden olan Pınara'da akropol, agora, odeon ve tiyatro günümüze kadar ulaşmıştır.

Tarihle doğal güzelliklerin iç içe geçtiği Seydikemer'in doğa harikalarının belki de en ünlüsü ve önemlisi Saklıkent Kanyonu'dur. İlçe merkezine 25 km mesafede bulunan Saklıkent Kanyonu 18 km uzunluğu ile ülkemizin sayılı kanyonları arasında yer almaktadır. Kanyonun girişindeki gür su kaynağını geçtikten sonra yüksekliği yer yer 200 m'yi bulan derin Kanyon'da keyifli bir yürüyüş sizi beklemektedir. Tlos antik şehrine çok kısa mesafede yer alan, adı gibi güzelliklerini saklayan Kanyon'un keşfi çok yakın bir tarihe dayanmaktadır. Bir çobanın keçisini buraya kaçırmaması sonucunda keçinin peşinden gitmesiyle keşfedildiği rivayet olunan kanyon, herkesi kendine çeker. 1996 yılında Milli

Park ilan edilmesinden sonra, özel firmaların da desteği ile Saklıkent bugünkü halini alır.

2010 yılından beri faaliyette bulunan, ülkemizdeki birçok kış spor merkezinden daha uzun kayak pistlerine sahip, ilçe merkezine 50 km. mesafedeki Seki-Erendağı Kış Sporları Turizm Merkezi kayak turizmi tutkunlarına hizmet vermektedir. Son yıllarda fazla kar yağmaması ve tanıtım eksikliğinden dolayı hak ettiği ilgiyi göremeyen tesis, profesyonel bir yaklaşımla Güney'in Uludağı'na adanmıştır.

Yörük Türkmen kültürünün hakim olduğu Seydikemer, bugün büyük çoğunluğu Fethiye sınırları içinde kalan kışlakların yaylaklarına sahiptir. Öyle ki Yayla Karaçulha-Sahil Karaçulha, Yayla Zorlar-Sahil Zorlar, Yayla Gökben-Sahil Gökben, Yayla Çobanisa-Sahil Çobanisa gibi çift mekanlı yerleşim yeri adları saymakla bitmez. 35-40 yıl öncesine kadar ulaşım altyapısının kısıtlı olduğu Seydikemer'de insanlar mesafeleri çoğu zaman eşek, katır ve develerle arşınlarken Kavaklı ve Beş Kavak'ta soluklanırlar, yollarına öyle devam ederlermiş. Yayla köylerden otobüs ve minibüslerle taşımacılığın yapılmaya başlandığı yıllarda Beş Kavak ve Kavaklı mola yeri olmayı sürdürmüştü ve bugün 35 yaş üstü olan insanların hafızlarında nostaljik izler bırakmıştır.

Yaylaların yaylası Girdev, sadece hayatın keşmekeşinden, sahilin sıcağından, kalabalıkların boğuculuğundan kaçanların değil, kuş ve gökyüzü gözlemcilerini de kendine çekiyor. 1800 m yükseklikteki Girdev nam-ı diğer Zırzop Yaylası, bulutların üstündeki konumuyla meteor yağmurlarının çıplak gözle izlenebildiği ender yerlerden. Amatör ve profesyonel gözlemcilerin, araştırmacıların zaman zaman kamp kurduğu Yayla'da eko turizm gelecek vaat ediyor. Yayla, göç eden kuşlarla birlikte 140 kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Turna, Sakar Meke, Ardiç Kuşu ve leylek en çok görülen kuşlardan. Yayladaki gölde farklı su sporlarının yanı sıra amatör olta balıkçılığı yapılabilir. 20 km'lik stabilize yoldan doğaseverler şikayetçi değil, zira Girdev'e ulaşım kolaylaşırsa doğal güzellikleri korumanın zorlaşacağına inanıyorlar.

Krom ve mermer Seydikemer'in önemli yer altı kaynaklarından. İklimi sayesinde ilçede, ülkemiz genelinde yetişen tüm kültür bitkileri-

nin tarımı yapılmaktadır. Özellikle domates, biber, patlıcan, taze fasulye ve kavun başta olmak üzere sebze yetiştiriciliği yapılmaktadır. Yüksek kesimlerde ekonomik değeri yüksek patates ve soğan yetiştiriciliği, elma, nar ve zeytin tarımı büyük alanlarda üretilmektedir. Ayrıca son 10 yılda badem ve ceviz bahçeleri tesis edilmiştir, ancak bu bahçeler henüz verim çağına ulaşmamıştır.

İlçemizin Seki ve Arsa mahalleleri önemli elma üretim merkezleridir. Bu mahallelerde kurulu soğuk hava depoları sayesinde 12 ay elma ticareti yapılabilmektedir. Ayrıca önemli miktarda nar ve kavun ile çam balı ve zeytinyağı da ihraç edilmektedir.

Yayla terayağı, yoğurdu ve keçi peyniriyle ünlü Seydikemer'de 15-20 yıl önce azalan hayvancılık son yıllarda önemli gelişme göstermektedir. Hem küçükbaş hem de büyükbaş hayvancılık işletmelerinin sayısı da giderek artmaktadır.

Yıllık 10.000 ton Alabalık, 100.000.000 adet yavru Alabalık üretimiyle Muğla iç su balıkçılığının kalbinin attığı Seydikemer, Gökkuşluğu Alabalığının ülkemizde en çok yetiştirildiği illerimizdendir.

Yer şekillerinin, bol ve berrak suların varlığına işaret edercesine alçalıp yükseldiği ilçede, su kaynakları üzerinde büyüklü küçüklü birçok alabalık tesisi bulunmaktadır.

İster Eşen Çayı'nın çıktığı yere doğru gidin, ister her yanından su fışkıran Yakapark'a uğrayın, ister şifa kaynağı Girmeler (Gebeler) Kaplıcasına girin, ister Saklıkent'te Karaçay üstündeki köşkerin minderlerine bağdaş kurun, ama mutlaka yolunuzu Seydikemer'e düşürün. Zira, Seydikemer, tarih ve kültür tutkunlarına da hitap eder; doğaseverlerle lezzet tutkularına da; şifa arayanları da başına basar; gölde balık gökte yıldız arayanları da.

Bütün bu yazılanlara Fethiye de sahip çıkacaktır. Haklıdır da, zira Seydikemer ve Fethiye birbirinin tamamlayıcısıdır. Tarihleri de, kültürleri de birbirinden kolayca ayıramaz. Hatta yedikleri içtikleri de ayrı gitmez. Halk arasında Fethiye ve Seydikemer'in tamamı için kullanılan Beşkaza tabiri de bunun göstergelerinden biri. Beşkaza adının kaynağı beş Kadılığın ikisi (Fethiye ve Üzümlü) bugün Fethiye sınırları içinde kalırken, diğer üçü (Seki, Ören ve Eşen) Seydikemer sınırları içindedir. Diğer yan-

dan Fethiye'deki Beşkaza Meydanı ile Seydikemer'in Boğalar Mahallesi'nde düzenlenen Beşkaza Yaylaları Yörük Türkmen Kültür Şenliği de bu bütünleyiciliği ifade ediyor.

Bir de Ağustos-Ekim aylarında Seydikemer'e düşerse yolunuz, şansınız da varsa Göce ziyafetine denk gelebilirsiniz.

Bu yazının hazırlanmasındaki değerli katkılarından dolayı Seydikemer Kaymakamı Sayın Muammer Köken'e ve Kaymakamlık personeline teşekkür ederiz. Fotoğraflar için de Muğla İl Kültür Turizm Müdürlüğü personeli Aydın Durdu'ya teşekkürü bir borç biliriz.

DÜNYA ARICILARI FETHİYE'DE BULUŞTU

Dünya arıcılarını buluşturan Uluslararası 4. Muğla Arıcılık ve Çam Balı Kongresi, 20. Apisilavia Kongresi ile birlikte eş zamanlı olarak Fethiye'de 6-9 Kasım 2014 tarihleri arasında gerçekleştirildi.

Ajansımızın Muğla Arı Yetiştiricileri Birliği, Apisilavia Arıcılar Birliği ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ile ortak olarak düzenlediği kongre kapsamında Genel Sekreterimiz Süleyman Alata, kongre eş başkanı olarak açılışta bir konuşma yaptı. Ayrıca dönemin Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörü Yusuf Ziya Erdil ve Muğla İli Arı Yetiştiricileri Birliği Başkanı Ziya Şahin'in de eş başkan olarak yer aldığı 4. Uluslararası

Muğla Arıcılık ve Çambalı Kongresiyle eş zamanlı olarak 20. Apisilavia Kongresi gerçekleştirildi.

35 ülkeden çok sayıda arıcının yanı sıra Türkiye'den de arıcıların katıldığı kongrede bin 700 arıcı bir araya geldi. Kongre'nin açılış törenine, Muğla Valimiz Amir Çiçek, Fethiye Kaymakamı Ekrem Çalık, Seydikemer Kaymakamı Muammer Köken, Fethiye Belediye Başkanı Behçet Saatci, Gıda Tarım ve Hayvancılık

Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Özgün, Türkiye Arı Yetiştiricileri Merkez Birliği Başkanı Bahri Yılmaz, Muğla Arı Yetiştiricileri Birliği Başkanı Ziya Şahin, Dünya Arıcılar Birliği başkanı Gilles Ratig, Muğla Orman Bölge Müdürü Mustafa Kara, Apis-lavia ülkeleri arıcılar birliği başkanı Tadevsz Sabat, Genel Sekreterimiz Süleyman Alata katıldı.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakan-lığı Tarım Reformu Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Özgün, Türkiye Arı Yetiştiricileri Merkez Birliği Başkanı Bahri Yılmaz, Muğla Arı Yetiştiricileri Birliği Başkanı Ziya Şahin, Dünya arıcılar birliği başka-nı Gilles Ratig ve Apis-lavia ülkeleri arıcılar birliği başkanı Tadevsz Sa-bat ve Ajansımızın Genel Sekreteri Süleyman Alata kongrede açılış ko-nuşmalarını gerçekleştirdi.

Genel Sekreterimiz Süleyman Ala-ta yaptığı konuşmada, "Dünya çam balı üretiminin %90'dan fazlası ül-kemizde üretilmekte olup bu üre-timinde %80'den fazlası Muğla'da gerçekleşmektedir. İhracat açısından baktığımızda ülkemiz bal ihra-catının %90'ı çam balı olup bunun da tamamına yakını Muğla'dan kar-şılanmaktadır. Türkiye'de TÜİK ve-rilerine göre bal üretimi bakımın-dan Muğla 2., Aydın 5. ve Denizli 11. sırada yer almaktadır. Kırsal kalkınma açısından; kırsal alanda istihdamın artırılması, insan gücü kaynaklarının geliştirilmesi, kırsal nüfusun gelirini artırıcı ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi, ya-şam kalitesinin iyileştirilmesi de Kalkınma Ajansı olarak faaliyet alanımızda yer almaktadır. Bugün burada arıcıların sorunlarının tartışılması, çözüm önerilerinin geliştiri-lmesi ve ürünlerinin tanıtımı için bir araya geldik. Kalkınma Ajansı olarak biz de siz paydaşlarımızın ihtiyaçlarına elimizden geldiğin-ce cevap verebilmek için eğitim,

araştırma, organizasyon ve yatırım konularında her zaman olduğu gibi yine yanınızdayız" dedi.

Muğla Arı Yetiştiricileri Birliğinin 2 yılda bir düzenlediği Uluslararası Muğla Arıcılık ve Çam Balı Kongresi bu yıl Türkiye'nin yanı sıra Belarus, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Yunanistan, Kazakistan, Makedonya, Polonya, Romanya, Rusya, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, Ukrayna, Kırım ve Azerbaycan'ın kurduğu Apis-lavia Arıcılar Birliği ile ortak gerçekleştirildi. Türkiye'deki arıcılık birliklerini ve arıcıları dünyaya entegre etmeği, arıcılık kültürünü çok geniş perspektifte tanıtmayı amaçlayan kongreye Türkiye Arı

Yetiştiricileri Merkez Birliği, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı da destek verdi.

Arıcılık sektöründe faaliyet gösteren tüm paydaşların gelecek planlamasında yer alarak mevcut durum değerlendirmesi yaptığı kongre kapsamında panel ve çalıştaylar da düzenlendi. 6-9 Kasım tarihlerinde gerçekleşen kongrenin bilimsel oturumlarında arı yetiştiriciliği, arı sağlığı ve hastalıkları, apiterapi ve apiterapik ürünler, çam balı ve yöresel ballar, arıcılık ve ekonomi, arı biyolojisi-ıslah ve ana arı yetiştiriciliği, ülkemiz arıcılığının sorunları, çözüm önerileri ve üretici bakışı gibi konular ele alındı.

DENİZLİ İHRACATILAR BİRLİĞİ “HER FİRMAYA BİR PROJE UZMANI PROJE BİLGİLENDİRME VE HAZIRLAMA EĞİTİMİ”

Denizli İhracatçılar Birliği tarafından, Ajansımız 2014 yılı 3. Dönem Teknik Destek Programı kapsamında DENİB üyesi ihracatçı firmalardan birer temsilcinin katılımıyla gerçekleştirilen “Her Firmaya Bir Proje Uzmanı Proje Bilgilendirme ve Hazırlama Eğitimi” talebinde bulunulmuştur. Söz konusu eğitim kapsamında ulusal ve bölgesel destek ve hibe mekanizmaları hakkında bilgilendirme yapılması ve firmaların bu desteklerden yararlanabilmesi adına birer proje uzmanı yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Gerçekleştirilen bu eğitim faaliyeti sayesinde Bölgemizde büyük bir hızla gelişmekte olan proje kültürüne katkı sunulması, ilimiz ekonomisine büyük katkılar sağlayan pek çok firmanın bu sayede üretim kapasitelerinin kalitelerinin artırılması gibi konularda katkı sağlanması beklenmektedir.

Toplamda 102 kişinin katılım sağladığı ve 3 hafta süren eğitim, 4 ayrı grup halinde uygulanmıştır ve her bir grup günde 7’şer saatten, 3 günde toplam 21 saatlik bir eğitime katılım sağlamışlardır. İlk gün yapılan açılış toplantısında ise katılımcılara yine 7 saatlik bir genel bilgilendirme eğitimi gerçekleştirilmiştir.

Her bir grup için Güney Ege Kalkınma Ajansı uzmanları Songül Mercik, Yeliz İlhan, Emine Aktuğ ve Ayşe Taner tarafından Ajansımız desteklerine ilişkin sunumlar gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı

sıra Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) adına Mehmet Ali Girgin ve Pınar Çöllü Vardar, KOSGEB adına Cihan Özkul ve İŞKUR adına da Atilla Çakır tarafından kurumlarının sağladığı destekler hakkında bilgilendirme sunumları gerçekleştirilmiştir. Sabah saatlerinde gerçekleştirilen bu eğitimler sonrasında ise, öğleden sonra da proje hazırlama yöntemleri hakkında uygulamalı eğitimler gerçekleştirilmiştir. Söz konusu eğitimler konusunda TKDK, KOSGEB ve İŞKUR ile gerçekleştirilen işbirliği çalışması neticesinde oldukça başarılı bir süreç geçirilmiştir.

Ülkemizde gerçekleştirilmekte olan pek çok hibe ve destek mekanizması bulunmasına rağmen Bölgemizde yer alan firmaların bu desteklerden haberdar olmadığı görülmektedir. Bu kapsamda söz konusu firmaların kapasitelerinin geliştirilmesine katkı sağlayacak bu mekanizmalardan faydalanma potansiyellerinin yükseltilmesi bu eğitimin en önemli katkılarından biridir. Böylece proje hazırlama eğitimine katılan firmalar aracılığıyla; Denizli ilimizde gerçekleşen yatırımların miktarı, üretim kalitesi ve kapasitesinin hızla artması umulmaktadır.

MUĞLA İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ “BİLİMSEL PROJE HAZIRLIYORUM”

Ajansımız 2014 Yılı 3. Dönem Teknik Destek Programı kapsamında Muğla İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından sunulan “Bilimsel Proje Hazırlıyorum” proje teklifi ile il genelindeki okullarda görev yapmakta olan fen bilgisi ve matematik öğretmenlerine yönelik bilimsel proje hazırlama eğitimi talep edilmiş ve başarıyla uygulanmıştır. “Bilimsel Proje Hazırlıyorum” projesiyle, İl Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesinde hizmet vermekte olan öğretmenlerin verdiği hizmet kalitesini yükseltmek, akademik başarıyı desteklemek, kurumlar arasındaki itibarını artırmak, öğretmenlerin profesyonel hayattaki gelişmelerini desteklemek, öğrencilerin bireysel yeterli-

liğine katkıda bulunmak amacıyla başvuru alan proje sayılarını artırmak, daha nitelikli ve işlevsel projeler hazırlanmasının sağlanması amaçlanmıştır.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ayşe Oğuz Ünver tarafından Ekim ayının son 3 haftasında, 3 grup için 3 hafta boyunca 3'er gün 7'şer saatlik periyotlar halinde gerçekleştirilen eğitime toplamda 90 öğretmen katılım sağlamıştır.

Muğla ili genelindeki okullarda görev yapan gönüllü fen bilimleri ve matematik öğretmenlerinin bilimsel alanda gerçekleştirilen projelere yönelik bilgi ve ilgi düzeyinin

arttırılması, daha nitelikli ve kaliteli bilimsel projeler hazırlanarak Millî Eğitim Bakanlığı ile Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) iş birliğinde yürütülen “Bu Benim Eserim İlköğretim Öğrencilerine Yönelik Matematik ve Fen Bilimleri Proje Çalışması”na İl Müdürlüğü kapsamındaki okullardan hazırlanacak projelerin başarı oranlarının artırılması adına önemli bir adım atıldığına inanılmaktadır. Bununla birlikte Muğla İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen bu projenin bu konuda il ve bölge genelinde farkındalık oluşturması ve proje yarışmalarında bölgesel başarının artırılması adına önemli bir örnek teşkil ettiği düşünülmektedir.

MARKALAŞMA YENİLİKÇİLİK VE KALİTE GELİŞTİRME DERNEĞİ “MARKA YARATMA VE MARKALAŞMA STRATEJİLERİ FARKINDALIK VE EĞİTİM FAALİYETİ”

Markalaşma Yenilikçilik ve Kalite Geliştirme Derneği tarafından, Aydın Sanayi Odası, Aydın Ticaret Borsası, Aydın Ticaret Odası ve Kuşadası Ticaret Odası ortaklığıyla Ajansımız 2014 yılı 3. Dönem Teknik Destek Programı için yapılan başvurularla odaların ve dernek üye ve yöneticilerinin katıldıkları, “Marka Yaratma Ve Markalaşma Stratejileri Farkındalık ve Eğitim Faaliyeti” talep edilmiş, Ajansımız Değerlendirme Komisyonu tarafından uygun bulunmuş ve başarıyla uygulanmıştır. Ulusal ve uluslararası markalaşma faaliyetleri hakkında bilgi edinmek ve farkındalık sağlamak için markalaşma konusunda faaliyet gösteren kurum, kuruluş ve işletmelere yönelik marka yaratma süreçleri, marka başvurularının hazırlanması, marka hakkının kazanılması, markanın kullanılması, firma içi marka stratejilerinin oluşturulması, markanın korunması, marka hakkına tecavüz halleri, marka aleyhine açılacak davalar, markanın hükümsüzlüğü, marka değeri, marka ile kurumsal kimlik kazandırılması, markanın reklam boyutu söz konusu eğitimin içeriğini oluşturmuştur.

Ekim ayının son 3 haftasında gerçekleştirilen eğitime; Markalaşma Yenilikçilik ve Kalite Geliştirme Derneği yöneticileri ve üyeleri arasından 20 kişi, proje ortakları olan Aydın Ticaret Borsası, Aydın Ticaret Odası Aydın Sanayi Odası ve Kuşadası Ticaret Odası yöneticileri ve üyeleri arasından 30’ar kişi ol-

mak üzere 4 ayrı eğitimde toplam 140 kişi katılım sağlamıştır.

Bölgemizde, ekonomik gelişme ve yerel kalkınmanın güçlenmesi amacıyla marka bilincinin oluşturulması, marka yaratılması ve marka stratejileri ile ulusal ve uluslararası rekabet ortamında yarışabilecek ürün ve hizmet geliştirilebilmesi için eğitim verilerek farkındalığın

arttırılmasının bir ihtiyaç olduğu görülmektedir. Ajansımız Teknik Destek Programıyla sunulan marka yaratma ve markalaşma stratejileri konusundaki eğitim sayesinde markalaşma konusunda farkındalığı artan kişi ve işletmelerin güçlü rekabet unsurlarına sahip olmaları ve buna paralel olarak da pazar performansı artacağı yönünde büyük bir beklenti bulunmaktadır.

T.C.
GÜNEY EGE KALKINMA AJANSI

• 2015 YILI PROJE TEKLİF ÇAĞRISI •

ALTERNATİF

TURİZM

(KÜÇÜK ÖLÇEKLİ ALTYAPI PROJELERİNE YÖNELİK)

• MALİ DESTEK PROGRAMI •

Azami Proje Süresi
24 AY

Toplam Destek Bütçesi
₺6.500.000

Asgari Destek Tutarı
₺100.000

Azami Destek Tutarı
₺600.000

Son Başvuru Tarihi
08.05.2015 Saat: 18.00

• Programın Amacı

Güney Ege Bölgesi'nde alternatif turizmin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesidir.

YÖREX FUARI'NA GEKA İMZASI

Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın (GEKA) Aydın, Denizli ve Muğla illerinin oda ve borsalarıyla birlikte Yöresel Ürünler (Yörex) Fuarı'nda açtığı stantları, Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz ve TOBB Yönetim Kurulu Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu da gezdi.

Yöresel ürünlerin markalaşması ve ticari değer kazanması yolunda önemli bir buluşma noktası haline gelen, bunun yanında üretildiği veya yetiştirildiği yörenin adıyla anılan tarım, gıda, sanayi ürünleri ve el sanatlarının tanıtılması için düzenlenen YÖREX Fuarı'na Aydın, Denizli ve Muğla illeri damgasını vurdu.

22-26 Ekim tarihlerinde, Antalya Expo Fuar merkezinde 5'nci kez düzenlenen YÖREX Fuarı'nın açılışını gerçekleştiren Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz ve TOBB Yönetim Kurulu Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu,

GEKA'nın Aydın, Denizli ve Muğla stantlarını da ziyaret etti.

Aydın Ticaret Odası (AYTO), Didim Ticaret Odası, Kuşadası Ticaret Odası, Nazilli Ticaret Odası, Söke Ticaret Odası, Aydın Ticaret Borsası, Nazilli Ticaret Borsası, Söke Ticaret Borsası ve Aydın Sanayi Odası'nın katılımları ile GEKA'nın koordinasyonuyla kurulan Aydın tanıtım standını ziyaret eden Bakan Cevdet Yılmaz ve TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu, geleneksel efe gösterisiyle karşılandılar. Aydın'ın tanıtımına ilişkin görsellerin, zeytin, zeytinyağı ve kestane

gibi yöresel tatların yanında Söke Körüklü Çizme'nin sergilendiği Aydın standında Oda, Borsa ve GEKA temsilcileriyle bir araya gelen Bakan Yılmaz ve TOBB Başkanı Hisarcıkılıoğlu'na Aydın'ın meşhur kesanesi ikram edildi. Ziyaretçilerin yoğun ilgisini gören Aydın tanıtım standının yanı sıra GEKA'nın 2010 Yılı Mali Destek Programı kapsamında desteklediği AYTÖ'nün Aydın Tanıtım Tırı fuar alanı dışında ziyaretçilere Aydın'ı ve Aydın'da üretilen ürünleri tanıttı.

Muğla Ticaret ve Sanayi Odası, Milas Ticaret ve Sanayi Odası, Bodrum Ticaret Odası ve Bodrum Esnaf Sanatkarlar Odası'nın katılım sağladığı Muğla standını ziyaret eden Bakan Cevdet Yılmaz ve TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkılıoğlu'na burada, markalaşmış yöresel ürünlerin güzel bir örneği olan Bodrum Mandalina Gazozu ve Mandalina Kolonyası ikram edildi. Bakan Yılmaz ve TOBB Başkanı Hisarcıkılıoğlu, Datça balı, bademi ve zeytinyağı, Bodrum Sandaleti, Bodrum Mandalina Kolonyası, Lokumu ve Gazozu, geleneksel Muğla dokumacılığında ve Kavaklıdere bakırcılığında örnekler ile cam boncuk ürünlerin sergilendiği standı ilgiyle gezdiler.

Denizli Ticaret Borsası'nın katıldığı Denizli standına gerçekleştirilen ziyarette ise TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkılıoğlu'na Denizli leblebi ikram edildi. Özellikle Türkiye'deki marka olmuş leblebi ürününün ana üretim yerinin Denizli olduğu ve leblebi ihracatının yüzde yetmişinin Denizli'den yapıldığı bilgisi ziyaretçilere aktarıldı. Ayrıca Türkiye'nin en büyük süt ve süt ürünleri üreticisi olan AYNES'in ürünleri de standta sergilendi.

Stantları tek tek gezen Bakan Cevdet Yılmaz, yöresel ürünlerin ekonomik bir değer ifade etmesi açısından önemli olduğunu söyledi. Dünyanın çok az yerinde Anadolu'daki çeşitliliğin görülebileceğini belirten Bakan Yılmaz, "Ürünlerimiz bol. Bu zenginliği daha fazla ekonomik değere dönüştürme konusunda potansiyelimizi, zenginliğimizi görmemiz ve değerlendirmemiz bakımından bu fuarlar son derece önemli" diye konuştu. Bununla birlikte bu fuarların kültürel mirasın tanıtılması, yaşatılması anlamında önemli olduğunu kaydeden Bakan Yılmaz, tarih ve kültürle bağların koparılmaması ve gelecek nesillere aktarılması için bu ürünlerin varlığının önemli olduğunu altını çizdi.

KISACA YÖREX FUARI

Türkiye'nin birçok ilinden Oda, borsa ve Kalkınma Ajansları başta olmak üzere çeşitli sivil toplum örgütleri, kamu kuruluşları ve özel firmalardan oluşan YÖREX, bu yıl 113 standta Türkiye'nin dört bir yanından 325 katılımcıyı ağırladı. 110 oda ve borsa, 7 Kalkınma Ajansı (BEBKA, SERKA, İKA, TRAKYAKA, KUDAKA, KUZKA, GEKA) 51 farklı kurum ve 155 firma vardı. "Sizin Oraların Nesi Meşhur? sloganı ile memleket hasreti çekenlerin beklenildiği YÖREX 'de bu sene 62 il ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti temsil ediyor.

DENİZLİ'NİN PARLAYAN YILDIZI ÇARDAK

Hazırlayan: Denizli Yatırım Destek Ofisi

1958 yılına kadar köy statüsünde olan Çardak ilçesinin ilçe olma sürecinden önce çardak kelimesinin semantik yapısı üzerinde durulacaktır.

Çardak, Ortaçağda halkın geçimini hayvancılıkla sağladığı küçük bir köy idi. Maymun dağı eteğindeki köy halkı, hayvanlarını güneş sığından korumak amacıyla; evlerin ön tarafına veya yan tarafına Çardak denilen gölgelikler yaparak önlem almaktaydı. Bu küçük Türkmen köyünün hemen güneyindeki kervan yolundan geçen diğer köylüler de, buraya "Çardaklı Köy" adını vermişlerdir. Bu isim yerli Türkmen halkı tarafından da benimsenmiş ve böylece köyün adı Çardak olarak kalmıştır.

Tarihsel manada önemli bir geçiş noktasında olan Çardak ilçesinde bilinen en eski yerleşim birimlerinden biri olan Gavur kalesidir; bu kale, ilçenin kuzeyindeki Hanbat (Çardak) ovasına hakim, Anava'ya (Acıgöl) nazır bir tepe üzerinde kurulmuştur. Müstahkem bir şekilde, ele geçirilmesi çok zor olan dik bir tepe üzerinde kurulmuş olan bu kalenin menşei konusunda yeterli arkeolojik kazı yapılmadığı için sağlıklı bilgi bulunmamaktadır. Ancak, bulgular bu kalenin Roma İmparatorluğu zamanında yapıldığı hakkında fikir vermektedir. Çardak'ta Romalılar tarafından kurulan ve bir kasaba büyüklüğünde olan Anava hakkında kesin bilgiler yoktur. Bu antik Anava şehrinin tarihi yol üzerinde Anava (Acıgöl) kenarında olduğu Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde dile getirilmekle beraber yeri konusunda açıklayıcı bir bilgi bulunmamaktadır.

Çardak, Selçuklular zamanında bir uç kalesi olarak, Selçukluların savunma merkezi olmuştur. Çardak'taki Hanabat Kervansarayı da o dönemde yapılmıştır. Anado-

lu Beylikleri zamanında ise yöre, önce İnançoğullarının sonradan da Germiyoğullarının eline geçmiştir. Germiyoğulları Beyliği, Osmanlı İmparatorluğu topraklarına Sultan Yıldırım Beyazıt Han tarafından katılmıştır. Timur, Ankara Savaşı'ndan sonra yöreyi ele geçirmiş, askerlerinin bir kısmı ilçede bulunan kervansarayda birkaç yıl kalmışlardır. Timur'un tekrar doğuya çekilmesi ile yörede beylikler dönemi yeniden başlamış, fakat kısa sürmüştür. 1429 yılında tüm yöre Osmanlı İmparatorluğuna katılarak Aydın Sancağına bağlanmıştır. İdari bölümün yeniden düzenlendiği Cumhuriyet döneminde küçük bir köy olan Çardak, sırasıyla önce Dinar'a, Honaz ve daha sonra da Bozkır Bucağına bağlı kalmıştır. 1958 yılında Denizli iline bağlanan Çardak, 5 köy ve 2 kasabadan oluşan bir ilçedir.

Çardak, Denizli topraklarının doğusunda yer alır. Doğusunda Afyon'un Dazkırı ilçesi, batısında Bozkurt, kuzeyinde Çal, güneydoğusunda Başmakçı, güneyinde ise Burdur'un Yeşilova ilçesi ile çevrili-

dir. Yüzölçümü 240 km²'dir. Denizden yüksekliği 850 m'dir.

Güneyde Söğüt sıra dağları ile kuzeyde Maymun dağları, Çaltı köyünün güneyinde bulunan Kültü dağı arasında Hambat ovası yer alır. Yaklaşık 50.000 hektarlık bu ovada belirli ve sürekli bir akarsu yoktur. Ancak kuzeyinden çıkan kaynak sularının oluşturduğu dereler kapalı havza durumunda olan Acıgöl'e dökülür. 1 veya 2 m derinliğindeki gölde canlı yaşamaz ve yazın büyük oranda suyunu kaybeder. Acıgöl'den sodyum-sülfat hammadde elde edilmekte ve bu madde deterjan, kozmetik, cam, boya ve deri sanayiinde kullanılarak ekonomik bir değer oluşturmaktadır.

Yazları sıcak ve kurak, kışları yumuşak geçen Subtropik (bir geçiş) iklimin etkisindedir. Yörede geçiş iklimin hakim olması, Akdeniz bitki türleri ile step, İç Anadolu bitki türlerinin yakınlaşmasını ortaya çıkarmıştır. Bunlar bozkır görünümü tepe ve meralar ile Maymun Dağı eteklerinde görülür, bunda Acıgöl'ün çoraklaştırıcı rolünün

de etkisi büyüktür. İlçenin merkez nüfusu 4586, toplam nüfusu 9386'dır.

Yörede tarım ve hayvancılık önemli ekonomik faaliyetlerdendir. Sığır yetiştiriciliği, modern tavukçuluk ilçe ekonomisinde önem kazanmaktadır. İlçede bulunan süt toplama merkezi önemli bir gelir getiren tesis haline gelmiştir.

Başta arpa, buğday, ayçiçeği, haşhaş, şeker pancarı, anason, bağcılık, bahçe ziraatı yanında, son yıllarda Söğüt köyünde gül yetiştiriciliği denemeleri de olumlu sonuçlar vermektedir. İlçe ve çevresinde yapılan sondajlarla yeraltı suyundan yararlanılarak daha verimli sulu tarım çalışmaları yapılmaktadır.

Dışa Açılan Kapı: Çardak Havalimanı

Denizli şehir merkezine 65 km uzaklıkta olup DHMİ Genel Müdürlüğü ile Hava Kuvvetleri arasında yapılan "Askeri Meydanların Sivil Havacılık Hizmetleri için Kullanılması ile ilgili Protokol" gereğince 1991 yılında ilk olarak 250 m² civarındaki prefabrik bir binada yolcu hizmetleri verilmeye başlanmıştır. Mevcut Terminal alanın çok küçük olması ve yetersiz kalması nedeniyle 26 Ekim 1998 tarihinde başka bir havalimanından transfer

edilen 2000 m²'lik prefabrik terminal binasında hizmete devam edilmiştir. Bu arada havalimanının dış hat trafiğine açılması nedeniyle Gümrük ve Pasaport mekânları düzenlenmiştir. Artan yolcu trafiği ve Havalimanının Gümrük Kapısı ilan edilmesi nedeniyle mevcut terminal binasının da yetersiz kalacağı düşünüldüğünden 1998 yılında pistin güney doğusunda 2.200.000 yolcu/yıl kapasiteli, 280.000 m² alana oturan yeni bir terminal binası yapılması fizibilite çalışmaları yapılmıştır. 2001 yılında temeli atılarak inşaatına başlanan yeni terminal binası 23 Nisan 2008 tarihinde hava trafiğine açılarak hizmet vermeye başlamış olup, anılan tarihten bu yana 18.739 m²'lik yeni terminal binada, kaliteli ve temiz bir çalışma ortamı ve elit hizmet anlayışı ile havacılık faaliyeti kapsamında hizmet vermeye devam etmektedir.

Önemli Bir Biyolojik Zenginlik: Göller

İlçe toprakları içerisinde Acıgöl, Beylerli Gölü ve Gölcük Gölü adıyla bilinen üç adet göl vardır, ancak; bunlardan Beylerli Gölü ile Gölcük Gölü'nde bugün itibarıyla su bulunmamaktadır.

Beylerli (Çaltı) Gölü

Acıgöl'ün 20 km. güneybatısında bulunan Çaltı Gölü'nün suları ise

tatlıdır. Derinliği azdır. En derin yeri 4 metredir. Denizden yüksekliği 850 metredir. Suyu, bir kanalla Acıgöl'e veriliyor. Acıgöl-Çaltı Gölü bölgesinde aynı zamanda kuş türleri gözlenmektedir. Burada, günümüze kadar 203 tür kuş gözlemlenmiştir. Bunlardan, 22 tanesi, burada kuluçka yapmıştır. Bunların en yoğun olanları, toy ve turnadır.

Acıgöl

Çardak ile Afyon-Dazkırı ilçesi arasındadır. Söğüt dağlarından inen su ile beslenmektedir. Rakımı, 836 metredir. Suyu acı ve tuzludur. Derinliği, 3-4 metre civarındadır. Gölde tuz ile birleşik, potasyum, sodyum ve sülfat vardır. Bu nedenle, göl kıyısında özel kimyasal tesisler kurulmuştur. Bu tesislerde gölden elde edilen sodyum-sülfat hammaddesi arıtılmaktadır. Bu hammadde, deterjan, kozmetik, cam, boya ve deri sanayinde kullanılmaktadır.

Tarihin İzleri

Denizli-Eğridir kervan yolu üzerinde bulunan bu han, kitabesinden öğrenildiğine göre; Anadolu Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat'ın mirahuru ve Honaz vilayeti valisi Eseddüddin Ayaz Bin Abdullah Eş-Şehabi 1230 yılında yaptırmıştır. Kapı girişinin üzerindeki yedi satırlık bu kitabenin yanlarında

iki Selçuklu arslan heykeli görülmektedir. Çardak ilçesinin hemen çıkışında karayolunun 500 m içerisinde yer alan bu han dikdörtgen planlı olup, kare bir avlusu vardır. Selçuklu hanlarının küçük ve sade bir örneğidir. Giriş kapısının kenarında olması gereken eyvanları bütünü ile yıkılmıştır. Hanın avlusu 22,5x27 m ölçüsünde beş neflidir. Hanın kapalı kısmı dört sıra kesme taş payenin taşıdığı sivri tonozlarla örtülmüştür. Bunlardan orta nef diğerlerinden daha geniştir.

İçeride her sırada beşer tane olan payeler birbirlerine sekilerle üstten de kesme taş hafif sivri kemerlerle bağlanmışlardır. Hanın içerisi tonozlardaki ayak aralarına rastlayan deliklerden aydınlatılmıştır. Burada dikkati çeken bir özellik orta nefin paye başlıklarının birisinde bir boğa başının, diğerinde sıçramış iki balık, iri kulaklı, sivri sakallı bir insan kabartmasının oluşudur. Kesme taştan yapılmış olan binanın girişinde yarım daire, doğu cephesinde üçgen ve güney cephesinde de yarım sekizgen kesitli ikişer kulesi bulunmaktadır. Böylece han, dış görünümü itibarı ile bir kaleyi andırmaktadır. Yapıda kullanılan devşirme malzemeler üzerinde taşçı ustalarının işareti bulunmaktadır. Avluya ait beden duvarlarından çok azı ayakta kalmıştır. Burada olması gereken eyvan ve giriş porteline ait herhangi bir iz kalmamıştır. Holün geometrik motiflerden oluşan bordürlerle çevrili beden duvarlarından dışarıya doğru çıkıntı yapan portali ise sade bir kompozisyon oluşturmaktadır. Kitabenin her iki yanında birer aslan figürü yer almakta olup bu kompozisyon tipine Selçuklu hanlarında çok sık rastlanmaktadır. Portal bordüründe kenarı kırık sekizgenlerin kesişmesinden ortaya çıkan dörtlü düğüm motifleri

yer alır. Han, Dinar ilçesine bağlı olduğu dönemlerde "Hanbat" ismiyle anılmakta ve Kurtuluş Savaşı sırasında da zahire ambarı olarak kullanılmıştır.

Birçok Kuş Türüne Ev Sahipliği Yapan İlçe

1993'te Acıgöl'de yaklaşık 150 yuvadan oluşan bir flamingo kolonisi belirlenmiştir. Bu kayıt Acıgöl'ü Türkiye'de flamingonun ürettiği beş alandan biri durumuna getirmişse de üremenin her yıl gerçekleşmediği sanılmaktadır. Alan aynı zamanda üreyen kılıçgaga, akça cılıbit, mahmuzlu kızkuşu ve gülen sumru popülasyonlarıyla ÖKA (önemli kuş alanları) statüsü kazanmıştır.

Hem sulak alanda, hem de çevresindeki dağlarda üreyen angıt, yıl boyu büyük sayılarda görülmektedir. Acıgöl çevresinde yakın bir zamana kadar büyük bir toy popülasyonu bulunmaktaydı.

Gölün kuzeydoğusundaki bir alana "Toygüden" adı verilmiş olması rastlantısal değildir. Ancak son yıllarda birkaç birey kaydedilmiştir, geriye sadece küçük bir popülasyonun kaldığı tahmin edilmektedir. Yaşam ortamlarının

Kaynaklar:

<http://www.cardak.bel.tr/sayfa.aspx?id=39>
<http://www.cardak.gov.tr/index.php?icerik=38>
<http://www.cardak.dhmi.gov.tr/havaalanlari/Default.aspx?hv=20>
<http://www.dioi.gov.tr/llce.aspx?ilce=%C7ardak>
<http://denizliprovince.blogspot.com.tr/p/cardak.html>

tahribi dışında, sürekli avlanmaları türün hızla yok olmasına neden olmuştur.

Ek bilgi: Büyük olasılıkla düşük su seviyesine bağlı olarak, bölgede görülen kuş sayısında son yıllarda büyük düşüş olmuştur. Çaltı Gölü son on yıldır kuru olmasına karşın, 1969 kışında sayıları 1.134.102 sukuşuyla önemi ortaya konmuştur. Acıgöl'ün kuzeyinde, tuzlaların yakınında 50 yuvalık bir incegagalı martı kolonisinin yanı sıra, küçük sayılarda sumru ve küçük sumru kuluçkaya yatar.

Yatırımlar için Önemli Bir İmkan: Denizli Özdemir Sabancı Organize Sanayi Bölgesi

Denizli'de Çardak ilçesinde 85 dönüm arazi içerisinde, doluluk oranı ortalamanın altında ve etkinleştirilmesi gereken organize sanayi bölgeleri arasında yer almaktadır. Yatırımcı çekmek için sunulan avantajları, parsellerinin büyük oluşu ve birleşme imkanı olması ile demiryolu ve karayoluna yakınlıktır. Ayrıca OSB'nin genişleme alanı mevcuttur, bu hususun orta ve uzun vadede yatırımcılar için önemli bir yatırım arazisi alternatifini oluşturacağı değerlendirilmektedir.

GEKA, 2014 YILINDA ARAŞTIRMA ÇALIŞMALARINA 2,2 MİLYON TL KAYNAK AKTARDI

Güney Ege Kalkınma Ajansı, Güney Ege Bölgesi'nde kritik öneme sahip araştırma, planlama, fizibilite gibi çalışmalarının desteklediği "Doğrudan Faaliyet Desteği" programı kapsamında 2014 yılında 30 projeye 2,2 milyon TL kaynak aktardı.

Güney Ege Bölgesi'nin rekabetçilik düzeyini artıracak, bölgesel kalkınmaya hız kazandıracak, sürdürülebilir çevre ve altyapının geliştirilmesini sağlayacak kritik öneme haiz araştırma, planlama, fizibilite vb. faaliyetlerin desteklediği program kapsamında GEKA, 2011 yılından itibaren 70 projeye kaynak aktardı. Kamu kurumları ile kar amacı gütmeyen kurumların başvuru sahibi olabildiği Doğrudan Faaliyet Desteği programında uygun projelere asgari 25 bin TL, azami 90 bin TL hibe desteği verilebiliyor.

GEKA Genel Sekreteri Süleyman Alata, Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın Türkiye'deki 26 Kalkınma Ajansının içerisinde Doğrudan Faaliyet Desteği programını en etkin kullanan ajanslardan biri olduğunu söyledi. 2011 yılında 11 projeye yaklaşık 510 bin TL, 2013 yılında 29 projeye 1,9 milyon TL kaynak aktardıklarını ifade eden Alata, 2014 yılı içinde ise 30 projeye 2,2 milyon TL tahsis ettiklerini belirtti. Bölgeden gelen yoğun proje başvuru talebinin değerlendirilerek Yönetim Kuruluna sunulduğunu söyleyen Alata, gereken değerlen-

dirmenin yapılarak Doğrudan Faaliyet Desteği programının 2014 yılı bütçesinin Yönetim Kurulu kararıyla önce 1 milyon TL'den 2 milyon TL'ye daha sonraki toplantıda ise 2,2 milyon TL'ye çıkartıldığını belirtti.

Alata, bölgedeki büyük hacimli yatırım kararlarının ve önemli uygulamaların doğru ve zamanında yapılmasına katkı sağlayan programın, Güney Ege'nin tarımdan tekstile, turizmden enerjiye, çevresel sorunlardan sosyal konulara kadar geniş bir alanda bilimsel veriler ışığında mevcut durumun ortaya koyduğunu söyledi. Süleyman Alata, Ajansın bölge için nitelikli bilgi üretme misyonuna hizmet eden Doğrudan Faaliyet Desteği programının GEKA tarafından etkin bir araç olarak kullanıldığını da sözlerine ekledi. Ancak daha nitelikli veriler ile doğru planlama yapılabilceğini vurgulayan Genel Sekreter, "Ortaya konan raporlar gerek özel sektör yatırımları gerekse kamunun yapacağı yatırımlar ile diğer uygulamalar için çok iyi bir altlık niteliğindedir" diye sözlerine devam etti.

Alata, 2011 ve 2013 yıllarında yerel ürünlerin markalaşması, lojistik, çevresel kirlilik, tekstil, yenilenebilir enerji, afet yönetimi, organik tarım, bilişim, dış ticaret, enerji verimliliği, lisanslı depoculuk, arıcılık, iş güvenliği, alternatif turizm ve yenilik vb. alanlarda araştırma, fizibilite ve envanter

projelerine Ajans tarafından destek vererek uygulanmalarına katkı sağladıklarını belirtti.

2014 yılında zeytin yetiştiriciliği, enerji verimliliği, kadınların girişimcilik potansiyelinin artırılması, yenilenebilir enerji kaynakları, kültür envanteri çıkartılması, termal sağlık turizminde şehirlerin markalaşması, turizmde tanıtım ve pazarlama projeleri, mesleki eğitim, kentsel dönüşüm, bilgi teknolojilerinin yaygınlaştırılması, eko turizm faaliyetleri, ihracat hacminin artırılması ile engelli vatandaşlara yönelik projelerin ön plana çıktığını belirten Süleyman Alata, Bölge kalkınmasına ve Ajansın bilgi üretme misyonuna hizmet edecek projeleri 2015 yılında da destekleyeceklerini söyledi.

GEKA'DAN GÜNEY EGE'YE EĞİTİM DESTEĞİ

Güney Ege Kalkınma Ajansı, 2013 yılından itibaren yürüttüğü Teknik Destek Programı kapsamında Aydın, Denizli ve Muğla'daki birçok kurumun çalışanına eğitim desteği verdi.

Güney Ege Bölgesi'ndeki kurum ve kuruluşların kurumsal kapasitelerini artırmalarına yönelik ihtiyaç duydukları eğitimleri almalarını sağlayan GEKA'nın Teknik Destek Programı kapsamında şimdiye kadar 5223 kişi yararlanırken, son dönemdeki projelerle birlikte bu sayı 6475 kişiye ulaşacak.

Bölgedeki yerel aktörlerin kalkınma açısından önem arz eden, ancak kurumsal kapasite eksikliği nedeniyle hazırlık ve uygulama aşamalarında sıkıntı ile karşılaşılan çalışmalarına destek sağlamak amacıyla GEKA tarafından yürütülen Teknik Destek Programı kapsamında, kurumlar 15 bin TL'ye kadar eğitim ve danışmanlık desteği alabiliyor. Programa proje başvuruları

tüm yıl açık olup başvurular 2 aylık dönemler halinde alınıyor.

Ajansın ilk kez 2013 yılında toplam 500 bin TL bütçe ile kamuoyuna ilan ettiği Teknik Destek Programından bölgedeki 55 kurum yararlanmıştı. Özellikle proje yazmaya yönelik eğitimlerin ağırlıkta olduğu 55 proje kapsamında bölgedeki kurum ve kuruluşların çalışanları stratejik plan hazırlama, diksiyon, iletişim, fizibilite hazırlama, kalite yönetimi, iş sağlığı ve güvenliği, stres yönetimi, coğrafi bilgi sistemleri ve liderlik yönetimi vb. konularda eğitim aldılar.

2014 yılı şubat ayında toplam 700 bin TL bütçe ile kamuoyuna ilan edilen Teknik Destek Programında toplam 69 proje desteklenmeye hak kazandı ve program kapsamında bölgedeki çeşitli kurumlara; proje yönetimi, beden dili ve iletişim, pazarlama, kooperatif yönetimi, oyun terapisi, yaratıcı drama, fizibilite ve mimari proje hazırlama, zeytinyağı tadımı, mar-

ka yaratma, basına yönelik haber yazma ve mizanpaj, kurumsal imaj yönetimi, dış ticaret, inovasyon, kriz yönetimi ve liderlik yönetimi vb. konularda eğitimler verildi.

Yerel yönetimlerin başta kurumsal kapasite ve yerel kalkınma kapasitesini artırıcı faaliyetlerine destek olduklarını söyleyen GEKA Genel Sekreteri Süleyman Alata, "Bölgemizdeki yerel yönetimler; Ajansımızın verdiği desteklerle kurumsal mükemmellik yolunda emin adımlarla ilerleyerek yerel, bölgesel ve ulusal kalkınmaya katkı sağlamaktadır. Zengin Beşeri Sermaye, Güçlü Toplumsal Yapı gelişme eksenindeki önceliklerimiz doğrultusunda, Ajansımız personeli ve teknik destek programı marifetiyle Bölgemizde şimdiye kadar 7.000 kişiye eğitim verdik. Bu yolla bölgenin proje yazma kültürünü geliştirmeye çalışıyoruz ve bu konuda çalışmaya devam edeceğiz" dedi. Alata son olarak, bölge kalkınmasına hizmet edecek projeleri 2015 yılında da destekleyeceklerini söyledi.

BRÜKSEL ÇALIŞMA ZİYARETİ

Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı kapsamında Avrupa Birliği tarafından finanse edilen "Valiliklerde AB İşleri İçin Kapasite Oluşturulması Projesi" (VABpro) kapsamında dördüncüsü gerçekleşen Brüksel çalışma ziyaretine Ajansımız uzmanları da katıldı.

Avrupa Birliği'ne katılım sürecinde gerçekleştirilen projelerin tam olarak hayata geçirilmesi, takibinin sağlanması ve halk nezdinde AB'ye üyelik sürecimizin daha sağlıklı anlaşılabilmesi için valiliklerin AB ile ilgili konularda hizmet kapasitesinin artırılması amacıyla geliştirilen ve toplam bütçesi 1.950.000 Avro olan projede Valilik çalışanları öncelikli olmak üzere yereldeki personelin kurumsal kapasitelerinin artırılması hedeflenmiştir. Türkiye genelinde 20 pilot ilde uygulanan projede Bölgemiz illerinden Denizli ve Muğla da bulunmaktadır.

2 yıl süren proje uygulama sürecinde ilk olarak 20 Pilot ilde "Eğitim İhtiyaç Analizi Çalışması" ger-

çekleştirilmiş, sonrasında eksik olan alanlarda Kapasite Geliştirme faaliyetlerinde bulunulmuş, eş zamanlı olarak AB uzmanlığı eğitimi gerçekleştirilmiştir. Projenin uygulama ayağında ise 20 pilot ilin uluslararası işbirliği olanakları yaratabilmelerine yönelik tasarlanan "Şehir Eşleştirme Programı" tasarlanmış, eşleşen iller arasında karşılıklı görüşmeler ve ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Son olarak da katılımcıların Avrupa Birliği'nin yönetim anlayışını yakından görebilmeleri ve soyut kalan pek çok kavramı somutlaştırmaları adına Avrupa Birliği'nin tüm yönetim unsurlarını yerinde görmelerini sağlayacak olan Brüksel Çalışma Ziyareti gerçekleştirilmiştir.

3-7 Kasım tarihlerinde gerçekleştirilen 4. Brüksel ziyaretine Ajansımız uzmanlarından Mehmet Sert ve Yeşim Esen de katıldı. Ziyaret kapsamında T.C. Avrupa Birliği Daimi Temsilciliği, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Komisyonu, Avrupa Komisyonu Genişlemeden Sorumlu Genel Müdürlüğü, İktisadi

di Kalkınma Vakfı, Avrupa Bölgeler Komitesi, Avrupa Bölgeler Meclisi, Chaleroi Belediyesi, TÜSİAD Temsilciliği, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı, Yunus Emre Kültür Merkezi, TOBB Temsilciliği Ziyaretleri gerçekleştirildi.

Ziyaretler sırasında AB'nin yönetim birimleri ve görevleri, Brüksel'de bulunan temsilcilikler ve faaliyetleri hakkında detaylı bilgi alınmıştır.

Muğla'nın Jeotermal Kaynakları ve Doğal Mineralli Suların Envanteri

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi tarafından 2011 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği kapsamında sunulan ve başarılı bulunan “Muğla'nın Jeotermal Kaynakları ve Doğal Mineralli Suların Envanteri” faaliyeti ile Muğla ilinin jeotermal kaynakları ve jeotermal sondajları ile doğal mineralli su kaynaklarının jeokimyasal özelliklerinin belirlenerek envanterinin çıkarılması hedeflenmiştir.

Ajansımız tarafından %100 oranında desteklenen ve 58.303,35 TL toplam bütçe tutarı ile tamamlanan proje ile Muğla ili genelindeki jeotermal kaynakların, sondajların ve varsa doğal mineralli suların yerleri tespit edilmiş, yeri tespit edilen kaynaklardan örnek alınarak akredite laboratuvarlarda

kimyasal analizi yapılmış, kaynakların geliştiği ortamlardaki jeolojik süreçler incelenerek, alınan kayaç örnekleri ile termal suların kayaç su etkileşim durumları incelenmiştir. Ayrıca suların doğal kimyasal özellikleri, olası kirlilik unsurları ve çevreye zararları tespit edilmiş, suların kabuklaşma ve korozyon potansiyelleri belirlenmiştir.

Proje ile doğal kaynakların israf edilmeden etkili ve sürdürülebilir olarak kullanılmasına, yetkililerin kaynakların yeri, miktarı ve özellikleri ile ilgili bilgilendirilerek etkili ve başarılı bir yönetim performansı ortaya konmasına, özel sektör yatırımcısına doğru, güvenilir bilgi sağlayarak sağlıklı yatırımlar yapılmasına katkıda bulunulmuştur.

Denizli İli Sanayide Enerji Verimliliği Potansiyeli Taraması Projesi

Enerji Verimliliği Derneği Denizli Şubesi tarafından 2013 yılı Doğrudan Faaliyet Desteği kapsamında sunulan ve başarılı bulunan "Denizli İli Sanayide Enerji Verimliliği Potansiyeli Taraması Araştırması" faaliyeti ile Denizli ilinde tekstil sektöründe farklı alanlarda üretim yapan 10 adet firmada enerjinin verimli kullanılabilmesi için belli başlı tüm alanlar incelenmiş, 1 adet verimlilik artırıcı proje oluşturularak sektörün bu alandaki fotoğrafı çekilmiş ve böylece yapılabilecekler konusunda genel bir perspektif sunulmuştur. Gerek işletme çalışanlarına verilen eğitimler gerekse görsel ve yazılı basın yoluyla yapılan tanıtımlarla da konuyla ilgili özellikle Denizli kamuoyunun dikkati çekilmeye çalışılmıştır.

Ajansımız tarafından %100 oranında desteklenen ve 84.950 TL toplam bütçeye sahip olan proje

kapsamında seçilen tekstil firmalarında yapılan enerji verimliliği alanında il genelinde farkındalık yaratılmış ve daha sonra düzenlenen kapanış toplantısı ile çıkan sonuçlar bölge ile paylaşılmıştır. Sonuçlar projenin bitiminde bir kitapçık haline getirilerek tüm Denizli'nin başvurabileceği bir kaynak haline getirilmiştir. Bu kitapçıkta firmaların enerji tüketimleri tablolar halinde sunulmuş ve tasarruf potansiyelleri de kullanılan enerjiler doğrultusunda ayrıca belirtilmiştir. Bunların sonucunda elektrik enerjisinin %15,6'sı, termal enerjinin ise %14,4'ünün tasarruf edilebilir olduğu tespit edilmiştir.

Günümüzde işletmelerin rekabetçi kalabilmeleri ve işlerinin sürdürülebilir olması için enerji verimliliği ve bu alandaki yatırımlar çok önemli bir yer tutmaktadır. Yapılan bu çalışma Denizli için bir örnek teşkil etmektedir.

“Hayvansal Gübreden Temiz Enerjiye” Aydın Atlası

Aydın ili Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği tarafından 2011 yılı Doğrudan Faaliyet Desteği kapsamında sunulan ve başarılı bulunan “Hayvansal Gübreden Temiz Enerjiye” Aydın Atlası” faaliyeti ile hayvansal gübrenin biyogaz üretimi yöntemi ile kaynak etkin biçimde kullanılmasının Aydın bölgesinde nasıl ve ne şekilde gerçekleştirileceğinin ve biyogaz üretim potansiyelinin tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Ajansımız tarafından 67.119,75 TL destek verilen ve 73.395,02 TL toplam bütçe tutarı ile tamamlanan proje kapsamında Aydın’da bi-

yogaz üretimi yapılabilmesinin ön koşullarını, bölgedeki biyogaz üretim potansiyelini, enerji ve çevre alanındaki kazanımları ve alandaki yatırım olanaklarını Aydın’ın ilçeleri bazında ortaya koyacak bir fizibilite çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda ortaya konan rapor uluslararası kuruluşlar ve yabancı yatırımcıların bu çalışma hususunda bilgilendirilmesi için İngilizce ve Türkçe olarak iki dilde basılmıştır.

Söz konusu rapor; başta yerel yönetim temsilcileri, tarım ve enerji sektörlerindeki paydaşlar olmak üzere geniş katılım-

lı bir lansman kokteyli ile Aydın kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Proje ile Aydın ilinde biyoenerji tabanlı girişimcilik ve yatırımların önünün açılması, biyogaz yatırımı gerçekleştirmek isteyen kişi ve kurumların doğru yönlendirilmesi, yanlış yatırım kararlarının önlenmesi, Aydın’ın temiz, yeşil ve yenilebilir enerji biyogaz ile tanışması, Aydın’ın yeşil ekonomi, yeşil istihdam, sürdürülebilir tarım ve gübre yönetimi kavramları ile bütünleşmesi, bu yönde örnek bir il olması, bu konulardaki bilgi ve teknik kapasitenin geliştirilmesi doğrultusunda önemli bir rapor ortaya konmuştur.

GEKA 12. KALKINMA KURULU

24.12.2014 Karahayıt/DENİZLİ

Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın 12. Olağan Kalkınma Kurulu, Pamukkale Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Hüseyin Bağcı başkanlığında 24 Aralık 2014 tarihinde Karahayıt Doğa Termal Otel'de gerçekleştirilmiştir.

2014 yılı son Kalkınma Kurulu toplantısı; kurul başkanı, başkan vekili ve kâtip üyelerin seçimi, bir önceki toplantı sonuçlarının incelenmesi, 2014 yılı Ajans faaliyetleri ile destek programlarının değerlendirilmesi, 2015 yılı öncelikleri ve çalışma alanlarının kurul üleriyle paylaşımı gündem maddeleri kapsamında gerçekleştirilmiştir.

pılan başvurular, başarılı bulunan kurum/kuruluşlar ve programlar özelinde destek miktarları hakkında bilgi vermiş; Genel Sekreterliğe bağlı çalışan tüm birimlerin gerçekleştirdiği çalışmalar, bölgenin iş ve yatırım imkanlarının geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilen yurtiçi ve yurtdışı faaliyetleri anlatmıştır.

Öğleden sonra yapılan "11. Kalkınma Kurulu Toplantısının Değer-

lendirilmesi" konulu ilk oturumda, 11. Kurul toplantısında kurul üyelerinin yer aldığı Turizmin Geliştirilmesi, Üretim Altyapısının Geliştirilmesi, Yenilenebilir Enerjinin Yaygınlaştırılması ve Sosyal Altyapının Geliştirilmesi temalı dört farklı grup çalışması çıktıları paylaşılmış, Ajans çalışmalarına konu olabilecek, üye kurum/kuruluşlara çalışmalarında yol gösterebilecek bu proje fikirleri değerlendirmeye sunulmuştur.

Ajans Genel Sekreteri Süleyman Alata'nın gerçekleştirdiği açılış konuşması ile başlayan ilk oturum, Kalkınma Kurulu Başkanı, Başkan Vekili ve Kâtip Üye seçimiyle devam etmiştir. Muğla Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mansur Harmandar Kalkınma Kurulu Başkanı seçilmiş, Buldan Ticaret Odası Genel Sekreteri Ayhan Emirdağ ve Kuşadası Ticaret Odası Genel Sekreteri Burhan Sezer kurul tarafından kâtip üyeler olarak belirlenmiştir.

"2014 Yılı Ajans Faaliyetlerinin Görüşülmesi" oturumunda Alata, 2014 yılında Ajansın yürütmüş olduğu Mali Destek Programları, Doğrudan Faaliyet Desteği ve Teknik Destek Programlarına ya-

“2015 Yılı Faaliyetleri Sunumu” ile devam eden toplantıda, devam edecek çalışmalar, 2015 yılı için Ajans çalışmalarında öncelikli olarak değerlendirmeye alınan konular ve hedeflenen çalışmalar paylaşılmış, yürütülmesi planlanan faaliyetler Bölge Planındaki öncelikler ile ilişkilendirilerek aktarılmıştır.

Son oturumda Destek Programlarının Değerlendirilmesi gerçekleştirilmiş, kurul üyelerinin görüş ve önerileri kayda alınmıştır. Prof. Dr. Mansur Harmandar, üstlendiği Baş-

kanlık görevinden duyduğu memnuniyeti dile getirmiş, GEKA'nın danışma organı olarak Kalkınma Kurulu üyesi kurum/kuruluşların görevlerini daha çok sahiplenerek katılım göstermeleri gerektiğinin altını çizmiştir. Ajans'ın proje ve faaliyetlere yönelik yürüttüğü programlar, yatırım çekme faaliyetleri ve planlama çalışmalarıyla Bölgede iş ve yatırım imkânlarının geliştirilmesine önemli katkılar sağladığını, Kalkınma Kurulu olarak bu misyonu devam ettirmeleri gerektiğini belirten Harmandar, toplantıyı iyi dileklerle sonlandırmıştır.

T.C.
GÜNEY EGE KALKINMA AJANSI

• 2015 YILI PROJE TEKLİF ÇAĞRISI •

ÜRETİM VE TİCARET ALTYAPISININ GELİŞTİRİLMESİ

(KÜÇÜK ÖLÇEKLİ ALTYAPI PROJELERİNE YÖNELİK)

• MALİ DESTEK PROGRAMI •

Azami Proje Süresi

24 AY

Toplam
Destek Bütçesi
₺6.500.000

Asgari
Destek Tutarı
₺100.000

Azami
Destek Tutarı
₺600.000

Son Başvuru Tarihi
08.05.2015 Saat: 18.00

Programın Amacı

Bölgede üretim ve ticaret alanlarında sunulan hizmetlerin geliştirilmesi, verimliliğin, erişilebilirliğin ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ile üretim ve ticaret kapasitesinin artırılmasıdır.

İNSANLIK KÜLTÜRÜ KADAR ESKİDİR İNCİR KÜLTÜRÜ, DİYARIDIR İNCİRLİOVA

Hazırlayan: Aydın Yatırım Destek Ofisi

İncirliova, 1400'lü yıllarda Ahiler döneminde bugünkü adı Kardeşköy olan Sarayçukuru (Kazmaçukuru) mevkiinde kurulmuştur. İlçe, Aydın ilinin batısında yer almaktadır. Kuzeyinde uzanan Aydın Cevizli Dağları ile güneyinden geçen Büyük Menderes Nehri arasında kısmen ova kısmen dağlık bir arazi yapısına sahiptir.

İlçe toprakları yüzölçümü itibariyle 185 km²'dir. Denizden yüksekliği ortalama olarak 60 metredir ve ilçede Akdeniz iklimi hüküm sürmektedir. Doğusundaki Aydın iline 10 km, batısında bulunan Germencik ilçesine 10 km, kuzeyindeki Tire ilçesine 47 km ve güneyindeki Koçarlı ilçesine 9 km uzaklıkta yer almaktadır. İzmir iline uzaklığı 110 km, Kuşadası ilçesine uzaklığı ise 50 km'dir. İncirliova, 4 Temmuz 1987 tarih ve 3392 sayılı kanun ile ilçe statüsüne kavuşmuştur.

İlçede 21 köy ve 1 belde (Acarlar) bulunmaktadır. 2013 yılı verilerine göre ilçenin toplam nüfusu 45.343 olarak tespit edilmiştir. Nüfusun cinsiyete göre dağılımına bakıldığında kadın ve erkek nüfusun neredeyse eşit olduğu görülmektedir. Yaz aylarında, özellikle hasat döneminde ilçe dışından çalışmak amacıyla ilçeye gelenlerle birlikte ilçe nüfusu 4.000 - 5.000 kişi artmaktadır.

İlçe ekonomisi tarıma dayalı olup yöre insanı geçimini tarımsal faaliyetlerle sağlamaktadır. İlçedeki yaklaşık 185 km²'lik arazisinin % 80'ini

tarıma elverişli alanlar oluştur-
maktadır. Nüfusun % 65'i çiftçi-
likle uğraşmakta olup gelir düzeyi
açısından genel olarak orta gelirli
kesim yoğunudur. Sigortalı ve sen-
dikalı tarım işçiliği ilçede yaygın-
laşmamıştır.

İlçe, tarımsal üretim çeşitliliği ba-
kımından zengin bir yapıya sahip
olup tarımı; incir, zeytin, pamuk,
meyve ve sebzeçiliğe dayanmak-
tadır.

Aydın-İzmir demiryolunun güne-
yinde kalan arazilerin büyük bir
kısmı tarla arazisi olarak kullanıl-
makta olup Merkez, Sandıklı ve Si-
nırteke Köyleri arazilerinin bir kıs-
mında meyvecilik yapılmaktadır.
Büyük çoğunluğu Büyük Menderes
Havzasının alüvyonlu toprakların-
dan oluşan bu kısımdaki tarla ara-
zilerinin % 85'inde pamuk olmak
üzere, değişik oranlarda buğday,
arpa, birinci ve ikinci ürün mısır,
az miktarda ayçiçeği gibi bitkilerin
ekimi yapılmaktadır.

Demiryolunun Kuzeyinde kalan
arazinin yaklaşık 1- 1,5 km genişli-
ğindeki kısmında tamamen meyve-
cilik hâkim olup, bu sahanın kuzey-

yinde kalan dağ köylerinde zeytin
ve ilçenin en önemli ürünü olan
incirin yetiştiriciliği yoğun olarak
yapılmaktadır.

M.Ö. 484 yılında Herodotos tara-
fından yazılan kaynak, Anadolu'da
incir kültürünün insanlık kültürü
kadar eski olduğunu, kültür mey-
veleri içinde, en eski gelişme tari-
hine sahip meyvenin incir meyve-
si olduğunu bildirmektedir. İncir,
eski Yunan ve Mısır Uygarlıklarında
verimlilik sembolü olarak kabul
edilmektedir. Kuran'da Hz. Mu-
hammed'in "eğer seçme hakkı olsa
cennete götürüleceği ağacın incir
ağacı olacağı" belirtilmektedir.

Meyvecilik yapılan alanlarda kapa-
ma bahçe oranı yüksek değildir.
Narenciye başta olmak üzere erik,
şeftali, kayısı, üzüm gibi meyve çe-
şitleri yetiştiriciliği yapılmaktadır.
Sebzeçilikte en fazla göze çarpan
ürünler; domates, biber, patlıcan,
bamya, fasulye ve börülcedir. Di-
ğer sebze çeşitlerinin de değişik
miktarlarda üretimi yapılmaktadır.

İlçe tarım işletmeleri daha çok aile
işletmeleri olup küçük ölçeklidir.
İşletmelerin % 79'u 0-50 dekar

büyükliğündeki arazilerde tarım
yapmaktadır. Bu durum, maliyetle-
rin düşürülememesinin temel se-
bebi olarak değerlendirilmektedir.
Hayvancılık da ilçede küçük ölçekli
işletmelerde yapılmaktadır.

İlçede tarıma dayalı işkollarında
faaliyet gösteren küçük ölçekli
işletmeler de mevcuttur. İncir pa-
ketleme, zeytinyağı sıkma, yumur-
ta üretimi ve paketleme, tavuk
parçalama ve paketleme, sucuk
üretimi ve çırçır işletmeleri bun-
lardandır. Ayrıca ilçede bir sanayi
sitesi mevcuttur. Sanayi sitesinde
imalata yönelik üretim olmayıp,
bakım-onarım ve inşaat sektörüne
yönelik işler yapılmaktadır.

İlçenin sosyo-kültürel yapısına ba-
kıldığında; Aydın'da önemli bir kül-
türel değer olan deve güreşlerinin
İncirliova'da yapılmakta olduğu ve
bu konuda festivaller düzenlendiği
görülmektedir. İlçede düzenlenen
bir başka festival de 1997 yılından
beri düzenlenen incir festivalidir.
Bu festivaller döneminde, ilçe gü-
nübürlük turist çekmektedir.

İlçede icra edilen geleneksel sanatlardan biri saz ustalığıdır. İşte ustalardan bazıları:

Osman Usta (Osman Keskin)

Tren yolunun üst tarafında, mütevazı bir atölyesi var. Sabah akşam tekne oyar. Eline kuru bir dut kütüğü geçti mi başlar teknesini oymaya... Sazın ince işiyle uğraşmaz Osman Usta.

Ali Usta (Ali Üzümcü)

Oyulmuş teknelere can verme işi de yine bir İncirliovalı ustanın. Ali Usta bu işin Türkiye’de tanınmış ustalarından.

Balcı Usta

İncirliova’nın dağ köylerinde, Balcı Usta diye anılan, bir emektar var. Kabak kemaneyi bir dizine dayadı mı, sesi ezgi ile de bütünleşince, doyum olmaz zeybek havalarını dinlemeye...

Eskiden İncirliova merkezinde bir atölyesi vardı. Yurdun çeşitli yerlerinden siparişler gelirdi... Doyum olmaz Ali Usta’nın bağlamasından dökülen nağmeleri dinlemeye. 1975 yılında, Kültür Bakanlığı yetkilileri değişik zeybek havaları da derlemiş Ali Usta’dan. Ne var ki eskisi gibi saz satamıyor...

İlçedeki belli başlı tarihi eserler; Ballıkaya, Dereağzı Köprüsü, Erbeyli Mahallesi Camiisi, Dibektaş Çeşmesi olarak sayılabilir:

Ballıkaya

Dereağzı Mahallesinin hemen üzerindeki dağda yer almaktadır. Bu kayanın oyularak yapılmış bir barınak olduğu tahmin edilmekle birlikte, ne zaman ve kimler tarafından yapıldığı bilinmemektedir. Hakkında yazılı belge ve kaynak bulunmamaktadır. Kaya içine oyularak yapılmış olan barınaklar incelendiğinde, giriş kapısının olduğu, ancak zamanla bu kapının yok olduğu anlaşılmaktadır.

Dereağzı Köprüsü

Üç kemerden meydana gelen bu köprü, ortada bir büyük ve iki yanda iki küçük kemerden meydana gelmiştir. Su, büyük kemerin altından akmaktadır. Köprü, doğu-batı istikametinde yapılmış olup, doğuda bulunan kemer zamanla yıkılmıştır. 1970 yılında, Karayolları tarafından restore edilerek geçiş sağlanmıştır. Daha sonraki yıllarda yanına yeni bir köprü yapılmış ve Dereağzı Köprüsü geçişe kapatılmıştır.

Erbeyli Mahallesi Camii

1891 yılında, Erbeyli Mahallesi eşrafından Sarı Hüseyin Ağa tarafından yaptırılmıştır. Mimarının adı bilinmemektedir. Yapımında taş malzeme kullanılmıştır. Camii 960 metrekarelik bir alana yerleştirilmiştir. Camiinin toplam alanı ise 200 metrekaredir. Ağırlığı çeken bağlantılar kurşundan yapılmıştır. Camide 1 şadırvan, 2 tuvalet, 3 tabutluk, 8 çeşme ve 3 oda bulunmaktadır.

Dibektaş Çeşmesi

İncirliova’nın Dibektaş mevkiinde 1894 yılında yaptırılmıştır. Bu çeşmenin kitabesinde “Hasenat ve hayrat sahibi Muhammet Alioğlu, Muhammet Ali ruhuna Fatih” yazısı ile Rumi 1310 (Miladi 1894) tarihi yer almaktadır. Bu çeşme 1976 yılında Belediye tarafından restore edilmiş ve halen kullanılmaktadır.

Karabağ Mahallesi sınırları içinde, eski adıyla “Saray Çukuru”, yeni adıyla “Cılımbız” denilen yerde yaşamış iki eski medeniyetin izleri son yıllarda bu bölgede yapılan izinli kazılarla ortaya çıkmıştır. Yapılan kazılar sonucunda, yer altında su yolları, künk şeklinde ince borular ve soğuk hava deposu kalıntıları bulunmuştur. Toprak yüzeyinden 14 metre aşağıda duvarlara, su kemerlerine ve hamam kalıntılarına rastlanmıştır.

Kaynaklar:

1.İncirliova Kaymaklığı Resmi İnternet Sitesi, www.incirliova.gov.tr, 8/11/2014

2.Güney Ege Kalkınma Ajansı (2012), *Aydın İlçeleri Sosyo-Ekonomik Göstergeler ve GZFT Çalışmaları*.

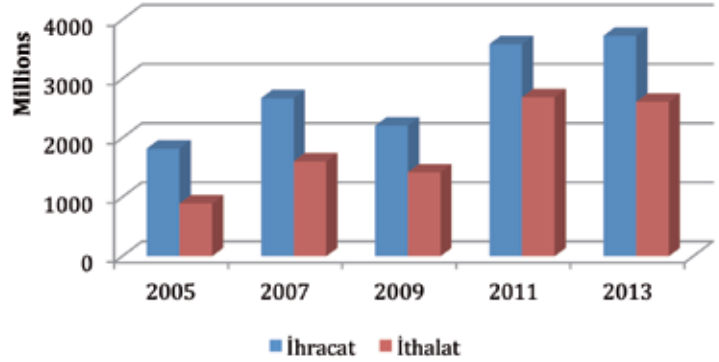
Rakamların Diliyle GÜNEY EGE

GEKA Bölgesi ile ilgili son istatistiki veriler

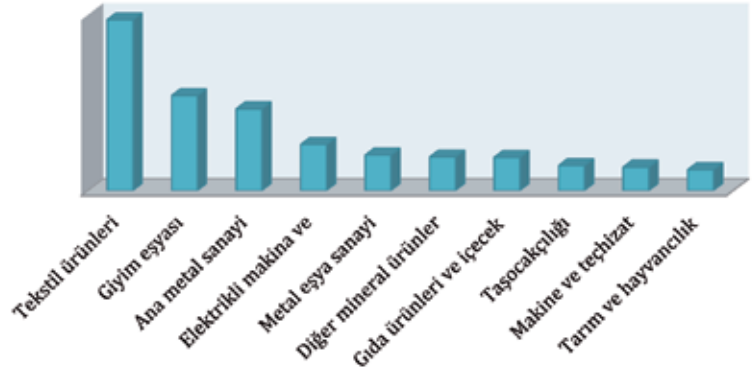
ANA METAL SANAYİ BÖLGEDE EN FAZLA DIŞ TİCARET AÇIĞI VEREN SEKTÖR

2014'ü uğurlarken bölge ihracat rakamlarının yıllara göre değişimini ele almak uygun olacaktır. Aşağıdaki grafikte TR32 Bölgesi'nin ihracat ve ithalat rakamlarının 2005 ve 2013 yılları arasındaki değişimi görülmektedir. Buna göre bölgenin dış ticaretinde yükselen bir trend göze çarpmaktadır. 2009 yılında yaşanan ekonomik krizin etkileri silinmiş ve hızla yoluna devam eden bir bölge görülmekle birlikte her yıl ihracat fazlası vermesi de sevindirici bir noktadır.

Grafik 1. TR32 Bölgesi ihracat ve ithalat rakamları, \$
Kaynak: TÜİK, Aralık 2014

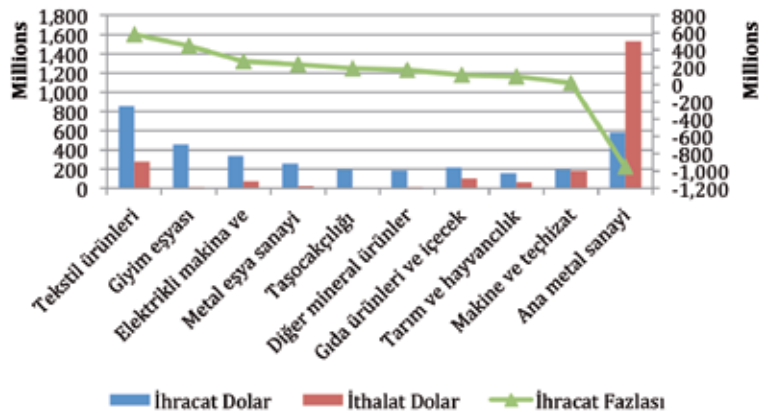
Bölgenin ihracat hacmi kadar önemli bir diğer nokta ise bölgenin bu ihracatını hangi kalemlerin oluşturduğu ya da hangi ihracat kalemlerinin başı çektiğidir. Bu noktada 2005-2013 yılları ihracat rakamları incelendiğinde hacim olarak beklenildiği gibi Tekstil ve Giyim Eşyası başı çekmekte; Ana Metal Sanayi, Elektrikli Makine ve Cihazlar ile Metal Eşya Sanayi bunları izlemektedir. Bölgenin ve Türkiye'nin tekstil merkezlerinden birisi olan Denizli'nin baskın olduğu fason üretim yoğun tekstil ve giyim eşyası ihracatı önemli bir girdi sağlarken yetersiz katma değer üretimi ile öne çıkmaktadır.

Grafik 2. 2005-2013 yılları toplam ihracat hacimlerine göre sektörlerin sıralaması
Kaynak: TÜİK, Aralık 2014

Bu sektörler daha yakından incelendiğinde ihracat hacmi kadar hangi sektörlerin ya da hangi kalemlerin dış ticaret açığı verdiği önem kazanmaktadır. Bu noktada bölgenin önde gelen sektörlerinden birisi olan ana metal sanayi sektörünün bölgenin en fazla dış ticaret açığı veren sektör olduğu görülmektedir. 2013 yılında 580 milyon \$'ı aşan ihracat değerine karşılık 950 milyon \$ dış ticaret açığı vermiştir.

Ana Metal Sanayine karşın bölgenin önde gelen tekstil (583 milyon \$), giyim eşyası (445 milyon \$), elektrikli makine ve cihazlar (266 Milyon \$) ve metal eşya (234 milyon \$) sektörleri dış ticaret fazlası vermiştir.

Grafik 3. 2013 yılında TR32 Bölgesi'nin sektörlere göre ihracat, ithalat ve dış ticaret farkı, \$
Kaynak: TÜİK, Aralık 2014

BÖLGEDE YENİLİK GÖSTERGELERİ YILLARA GÖRE YÜKSELEN BİR TREND SERGİLESE DE YETERLİ GELMİYOR...

Genellikle aylık yenilik göstergelerinin değişimi ele alınırken bu sayıda yenilik göstergelerinin yıllara göre gösterdiği değişim ele alınmıştır. Bu bağlamda illerin marka, patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım sayılarının yıllara göre değişimi aşağıdaki grafiklerde gösterilmiştir.

Aydın, Denizli ve Muğla illerinin yenilik göstergeleri incelendiğinde Denizli'deki yoğun yenilik faa-

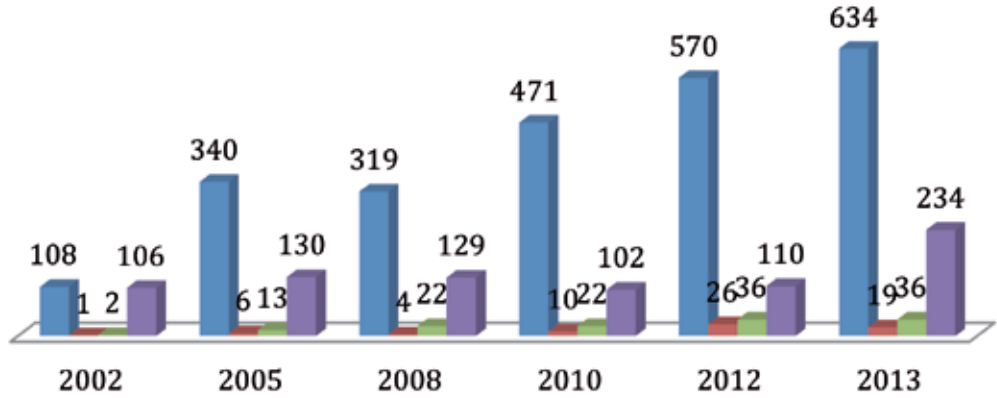
liyetleri dikkat çekmektedir. Üç il içinde en yoğun sanayi faaliyetlerinin de Denizli'de görülmesi bunun bir nedenidir.

Bölge genelinde markalaşmanın yaygınlaştığı marka sayılarına bakarak söylene de başta Muğla ilinde olmak üzere patent sayılarının bölgede çok az olduğu dikkat çekmektedir. Turizm ile öne çıkan Muğla'da yenilik faaliyetlerinin çok geride kaldığı patent, faydalı

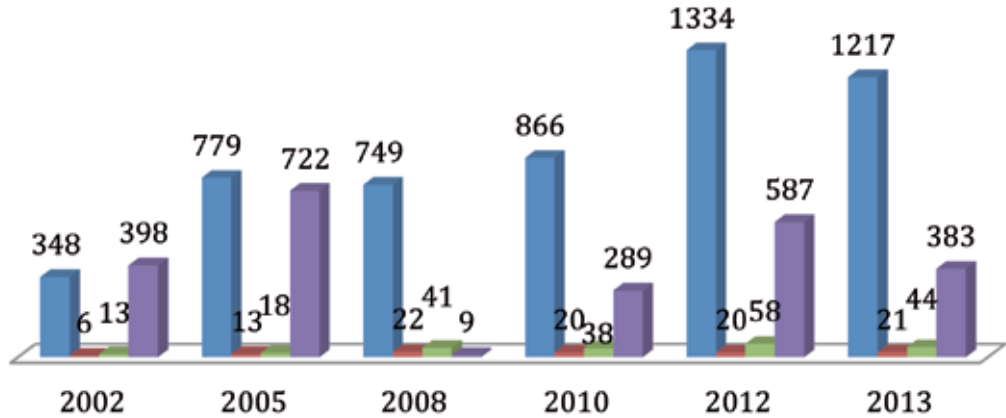
model ve endüstriyel tasarım faaliyetlerinde yıllara göre herhangi bir gelişme izlenmemektedir.

Aydın ve Denizli ise yenilik faaliyetlerinde sürekli yükselen bir trend sergileyerek gelecek için umut vadetmektedir. Fakat yine de Türkiye'deki yenilik faaliyetlerinin ancak % 2 ila 3'ünü karşılayabilen bölge için bu rakamlar yeterli bulunmamaktadır.

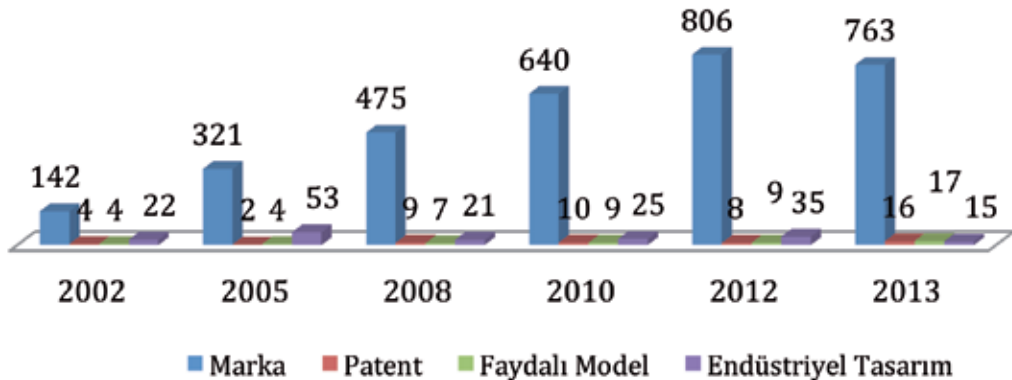
Grafik 4. Aydın ilinin yenilik göstergelerinin yıllara göre değişimi
Kaynak: TPE, Aralık 2014

Grafik 5. Denizli ilinin yenilik göstergelerinin yıllara göre değişimi
Kaynak: TPE, Aralık 2014

Grafik 6. Muğla ilinin yenilik göstergelerinin yıllara göre değişimi
Kaynak: TPE, Aralık 2014

MUĞLA, BÖLGEDE İŞYERİ VE SİGORTALI SAYISINDA BİRİNCİ SIRADA...

Bölgenin işyeri ve sigortalı sayıları Sosyal Sigortalar Kurumu'nun verilerine göre incelenmiştir. Bu verilere göre bölge Türkiye'deki işyerlerinin yaklaşık % 5'ini sigortalıların da % 4'ünü kapsamaktadır. Bölgedeki işyerlerinin bölgedeki turizm ve tarım sektörlerinin yoğunluğu nedeniyle % 12'sinin mevsimlik olduğu göze çarpmaktadır. Dikkat çeken noktalardan birisi ise Muğla'daki işyeri sayısının Aydın ve Denizli'deki işyeri sayılarından fazla olmasıdır. Bölgenin toplam işyeri sayısının % 41'ini oluşturan Muğla'da özel işyeri sayısı da Aydın ve Denizli'den çok daha fazladır.

İŞYERİ SAYISI					
İLLER	Daimi	Mevsimlik	Kamu	Özel	Toplam
AYDIN	21.493	2.872	576	23.789	24.365
DENİZLİ	20.400	2.839	364	22.875	23.239
MUĞLA	29.540	3.960	533	32.967	33.500
TR32 Bölgesi	71.433	9.671	1.473	79.631	81.104
Türkiye	1.466.663	197.274	32.105	1.631.832	1.663.937

Tablo 1. 2014 Eylül verilerine göre işyeri sayılarının illere dağılımı
Kaynak: SGK, Aralık 2014

2014 Eylül verilerine göre bölgedeki 534 binin üzerindeki sigortalının % 30'unu kadınlar oluşturmaktadır. Bölge, Türkiye'de de kadın işçi sayısında ilk sıralarda yer almaktadır. Tekstil ve giyim eşyası üretiminde kadın istihdamı ile Denizli öne çıkmaktadır. İşyeri sayılarında olduğu gibi sigortalı sayılarında da Muğla'nın öne çıktığı görülmektedir. Bölgenin sigortalı istihdamının % 38'i Muğla'dan karşılanmaktadır. Bu noktada Muğla'nın hizmet sektöründe yoğun istihdam yaratması bunun nedenlerinden birisi olarak belirtilebilir.

ZORUNLU SİGORTALI SAYISI							
İLLER	Daimi	Mevsimlik	Kamu	Özel	Erkek	Kadın	Toplam
AYDIN	108.864	34.337	7.377	135.824	101.897	41.304	143.201
DENİZLİ	156.826	30.216	9.727	177.315	126.840	60.202	187.042
MUĞLA	168.164	36.059	11.528	192.695	149.897	54.326	204.223
TR32 Bölgesi	433.854	100.612	28.632	505.834	378.634	155.832	534.466
Türkiye	10.579.829	2.741.768	741.524	12.580.073	9.856.348	3.465.249	13.321.597

Tablo 2. 2014 Eylül verilerine göre sigortalı sayılarının illere dağılımı
Kaynak: SGK, Aralık 2014

BÖLGEDE HAVA TRAFİĞİ GİTTİKÇE YOĞUNLAŞIYOR...

Bir bölgenin ulaşım şartları bölgenin kalkınmışlığı, sektörel etkileşiminin yüksekliği ve turizminin gelişmişliğini gösteren en iyi göstergelerdendir. Bu doğrultuda havayolu ulaşımını ele almak doğru olacaktır. Bölgemizde hizmet eden 3 havaalanı Kasım ayı sonu itibari ile Türkiye'deki uçak trafiğinin % 5,7'sini oluşturmuştur. Türkiye'de sayısı 52'yi bulan tüm havaalanları içinde Milas-Bodrum uçak trafiği ile 7. sırada yer alırken, Dalaman Havaalanı 8. sırada, Denizli Çardak Havaalanı ise nispeten yeni aktifleşmiş olmasına rağmen 23. sırada yer almaktadır. Bölge havaalanlarının yoğunluklarının 2013 yılına göre değişimi incelendiğinde ise geçen seneye göre yoğunlukların çok arttığı göze çarpmaktadır.

	Havalimanları	2013 YILI KASIM SONU			2014 YILI KASIM SONU (Kesin Olmayan)			2014 /2013 (%)		
		İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam
1	İstanbul Atatürk	128.401	244.360	372.761	134.332	268.920	403.252	5	10	8
2	Antalya	41.458	124.992	166.450	45.675	126.660	172.335	10	1	4
3	İstanbul Sabiha Gökçen(*)	84.267	53.692	137.959	103.584	67.029	170.613	23	25	24
4	Ankara Esenboğa	73.500	15.623	89.123	72.368	14.580	86.948	-2	-7	-2
5	İzmir Adnan Menderes	53.730	17.464	71.194	57.524	18.056	75.580	7	3	6
6	Adana	34.018	4.434	38.452	34.356	6.793	41.149	1	53	7
7	Muğla Milas-Bodrum	15.850	13.568	29.418	18.899	14.107	33.006	19	4	12
8	Muğla Dalaman	10.694	19.110	29.804	11.625	19.854	31.479	9	4	6
23	Denizli Çardak	4.901	57	4.958	5.743	62	5.805	17	9	17
	TÜRKİYE GENELİ	630.205	508.014	1.138.219	684.493	553.665	1.238.158	8,6	8,9	8,8
	DHİMİ TOPLAMI	538.608	451.849	990.457	573.279	483.005	1.056.284	6,4	6,9	6,6

Tablo 3. 2014 Kasım ayı sonu itibari ile tüm uçak trafiği verileri
Kaynak: DHMİ, Aralık 2014

AYDIN, DENİZLİ VE MUĞLA, "YENİLİKÇİ GÜNEY EGE" İÇİN BİR ARAYA GELDİ

Ajansımız, Güney Ege Bölgesi'nin Ar-Ge ve yeniliğe ilişkin mevcut durumu, işletmelerin kapasiteleri ve sektörel yenilik yetkinlikleri ile bu alanda ihtiyaçlarını tespit etmek amacıyla, 11 Aralık 2014 tarihinde Denizli'de, Bölgesel Yenilik ve Girişimcilik Stratejisi için "Proje Yönlendirme Kurulu" toplantısı gerçekleştirdi.

Ajansımız, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) ile imzaladığı protokol ile "Güney Ege Yenilik ve Girişimcilik Mevcut Durum ve Strateji Belgesi" isimli stratejik eylem planını başlattı. Bu kapsamda düzenlenen ilk toplantıya, Ajansımızın Genel Sekreteri Süleyman Alata, TTGV temsilcileri ve Aydın, Denizli, Muğla illerinin yerel yönetimleri, üniversiteleri, kamu kurumları ile özel sektörden temsilciler katıldı.

Bölgeden yenilik ve girişimcilik alanında ilgili uzmanların yoğun ilgi gösterdiği toplantının açılış konuşmasını, Genel Sekreter Süleyman Alata gerçekleştirdi. Proje hakkında bilgi veren Alata, "Yenilikçi Güney Ege" sloganıyla başlattığı-

mız çalışmanın asıl çıkış noktası, Bölgedeki işletmelerin ileri teknoloji ve yüksek katma değerli ürün üretimi gerçekleştirerek yenilik odaklı üretime geçmelerini sağlamaktır. Ajansımız koordinasyonunda katılımcı süreçler ile hazırlanan 2014-2023 TR32 Bölge Planı'nda bölgemizin vizyonu, 'Yaşam kalitesi yüksek, yeniliğe dayalı üreten, doğasını koruyan, küresel turizm odağı Güney Ege' olarak belirlenmiştir. Bu vizyona erişme kapsamında belirlenen 4 temel eksen den biri olan 'Yüksek Katma Değer ve Yenilik Odaklı Üretim' başlığı kapsamında, bölgede üretim süreçlerinin ulusal hedefler doğrultusunda yenilik ve Ar-Ge odaklı gelişimi ile bölgenin tüm aktörlerinin bu hedef doğrultusunda işbirliği

ele alınmaktadır. Bu itibarla, Ajansımız bölgede öne çıkan rekabetçi sektörlerdeki yenilik ve girişimcilik potansiyelinin topluma katma değer sağlayacak şekilde belirlenmesi, geliştirilmesi ve bölgesel bazda yaygınlaştırılması amacıyla yenilik ve girişimcilik mevcut durum analizini ve bu analizle bağlantılı olarak uygulamaya dönük tedbirleri ve faaliyetleri içeren 'Güney Ege'de Yenilik ve Girişimcilik Mevcut Durum Analizi ve Strateji Belgesi' isimli stratejik eylem planı çalışmasına başlamıştır" dedi.

Çalışmanın geçtiğimiz kasım ayında TTGV ile imzaladıkları protokolle başladığını ifade eden Alata, Güney Ege Bölgesi'ndeki tüm sektörler için mevcut durum analizi

yapılacağını, bunun yanında Türkiye ve dünya genelindeki stratejik ve teknolojik eğilimler, sektörün önündeki fırsat ve tehditler, sektörün gelecek beklentileri gibi konularda da analizler yapılarak bölgenin yenilik ve girişimcilik alanında küresel konumlandırmasının gerçekleştirileceğini söyledi.

Bölgedeki paydaşların çalışma kapsamında görüş ve önerilerinin alınması, çalışmaya katkı ve katılımın güçlendirilmesinin önemli olduğunun altını çizen Alata, bu nedenle Aydın, Denizli, Muğla illerinde yerel yönetimlerin, üniversitelerin, kamu kurumlarının ve özel sektörü temsilen ilgili kuruluşların temsilcilerinin yer aldığı bölgesel "Proje Yönlendirme Kurulu"nu

oluşturduklarını söyledi. Genel Sekreterimiz Süleyman Alata son olarak, gerçekleştirdikleri Proje Yönlendirme Kurulu'nun ilk toplantısının amacına ulaşarak ulusal ve bölgesel hedeflere ulaşılmasında katkıda bulunmasını temenni ettiğini belirtti.

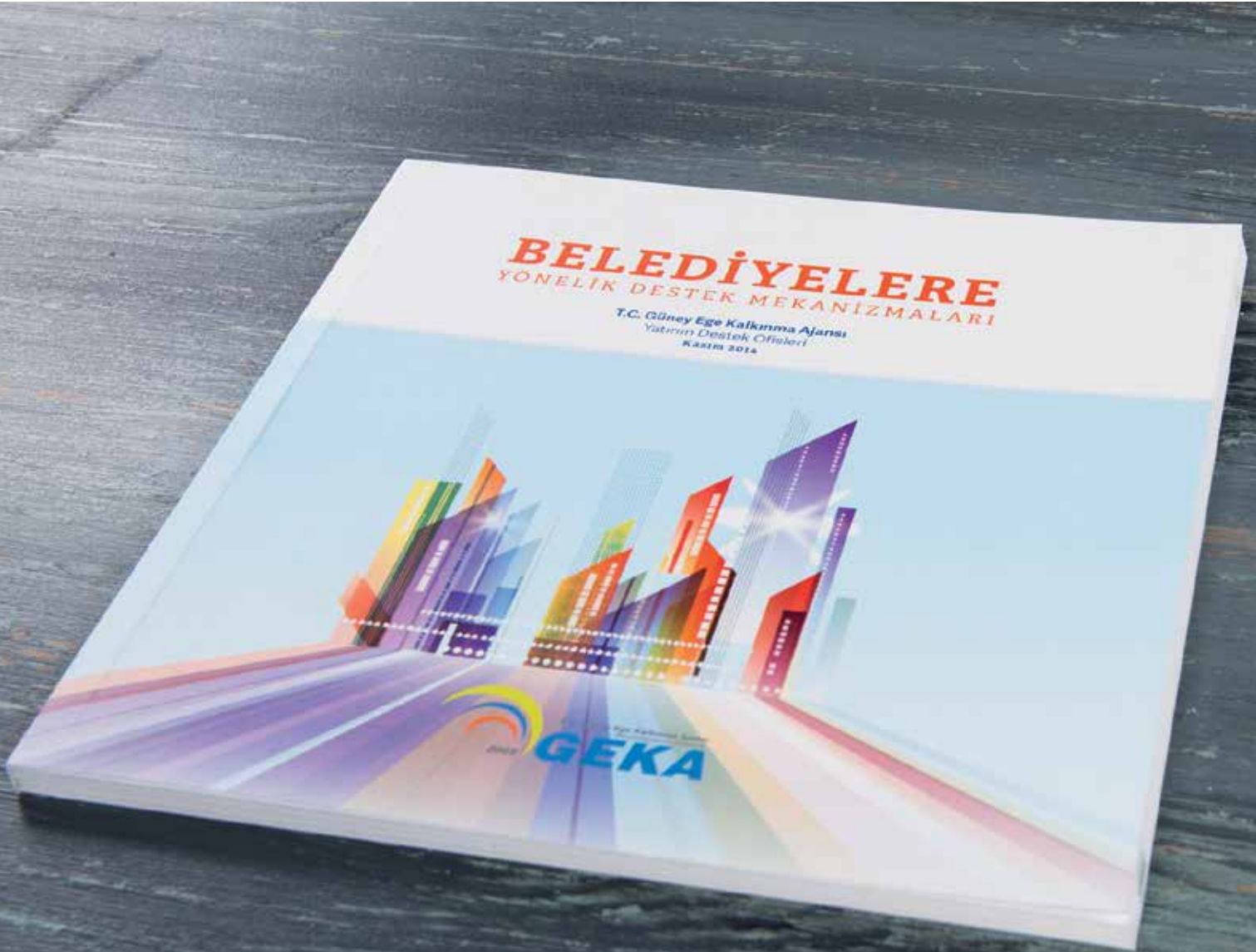
Toplantıda sırasıyla Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı'ndan İhsan Karataylı, Mahmut Kiper ve Proje Koordinatörü Deniz Bayhan, Bölgesel Yenilik ve Girişimcilik kavramı, projenin içeriği ve projede izlenecek yol haritası hakkında katılımcılara bilgi verdiler.

Sunumların ardından uzmanlık alanı yenilik ve girişimcilik olan yaklaşık 50 kişiden oluşan Proje Yönlendirme Kurulu, gündem maddeleri doğrultusunda çalışma yapmak amacıyla 4 gruba ayrıldı.

Her bir grup kendilerine verilen "Bölgenin sektörel Ar-Ge, yenilik, teknoloji geliştirme ve girişimcilik kapasitesi", "Bölgenin rekabetçi sektörlerine ve sektörlerin küresel rekabetçiliği", "Bölgenin bilim, araştırma ve teknoloji geliştirme alanında yetkinlik ve ortam değerlendirmesi" ile "Bölgenin Ar-Ge, yenilik ve rekabetçilik işbirliklerine" ilişkin konularda değerlendirme yaparak çalışmalarını tamamladılar.

Her bir grup kendilerine verilen "Bölgenin sektörel Ar-Ge, yenilik, teknoloji geliştirme ve girişimcilik kapasitesi", "Bölgenin rekabetçi sektörlerine ve sektörlerin küresel rekabetçiliği", "Bölgenin bilim, araştırma ve teknoloji geliştirme alanında yetkinlik ve ortam değerlendirilmesi" ile "Bölgenin Ar-Ge, yenilik ve rekabetçilik işbirliklerine" ilişkin konularda değerlendirme yaparak çalışmalarını tamamladılar.

GEKA'DAN BELEDİYELERE BELEDİYELERE DESTEK MEKANİZMALARI KİTABI

Güney Ege Kalkınma Ajansı, Belediyelerin yararlanabileceği tüm destekleri anlatan “Belediyelere Yönelik Destek Mekanizmaları” kitabını yayımladı.

GEKA'nın Aydın, Denizli ve Muğla Yatırım Destek Ofisleri tarafından hazırlanan kitabın dağıtımı Güney Ege Bölgesi'ndeki tüm belediyelere gerçekleştirildi.

Kitapta öncelikle belediyelere Kalkınma Ajansları tarafından sağlanan destekler açıklanırken kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kurum ve kuruluşlar ile büyükelçilikler tarafından sağlanan desteklerin yanı sıra Avrupa Birliği mali yardımları hakkında bilgi verildi. Belediyelerin projelerini gerçekleştirme aşamasında, projeye en uygun destek mekanizmasına ulaşılmasında kaynak kitap olan “Belediyelere Yönelik Destek Mekanizmaları” kitabı destek programları, başvuru koşulları, değerlendirme süreçleri vb. konularda detaylı bilgiler içeriyor.

GEKA'nın amaçlarından biri bölgeye daha fazla yatırım yapılması, hizmet kalitesinin artırılması, standartların yükseltilmesi ve yenilikçi uygulamaların hayata geçirilmesidir. Bunların yapılabilmesi için de bölgeye daha fazla kaynağın ve bilginin çekilmesi için çalışmaktadır. Bu doğrultuda 2011 yılında Türkiye'deki tüm destek mekanizmalarını içeren Destek Mekanizmaları kitapçığını hazırlayan GEKA, 2013 yılında ise yatırımcıların güncel devlet desteklerine online ulaşmaları amacıyla www.yatirimadestek.com internet sitesini hizmete soktu ve ilgili site tüm Türkiye'de başvurulan bir referans site haline geldi.

Güney Ege Bölgesi'ndeki belediyelerin desteklerden faydalanabilmesini ve bu yolla proje uygulama

kapasitelerini arttırılmasını sağlamaya çalıştıklarını belirten GEKA Genel Sekreteri Süleyman Alata, “Yenilikçilik, yerelleşme, hizmet kalitesi ve erişebilirlik gibi kavramlar önem kazanmıştır” dedi. Bu anlamda Aydın, Denizli ve Muğla Yatırım Destek Ofislerimizin hazır-

ladığı “Belediyelere Yönelik Destek Mekanizmaları” kitabının katkı sağlamasını ve yeni yatırımlara vesile olmasını dilediğini, ayrıca yatırımcılarımıza bu hususlarda hizmet vermek üzere kendi alanında oldukça nitelikli bir ekibin onları beklediğini söyledi.

Bizi Sosyal Medyadan da Takip Edebilirsiniz

 facebook.com/guneyegekalkinmaajansi
 twitter.com/GuneyEgeKA

 GEKA
T.C. Güney Ege Kalkınma Ajansı

2023'te Yüksek Katma
Değerli ve Yenilik
Odaklı Üretimi olan
bir Güney Ege için
çalışıyoruz.

Zengin Beşeri
Sermaye ve Güçlü
Toplumsal Altyapı ile
yaşam kalitesi yüksek
Güney Ege için
çalışıyoruz.

Sahip olduğumuz
güzellikleri tüm
dünyaya Dört
Mevsim sunmak için
çalışıyoruz

Doğayı kullandığımız
gibi koruyoruz;
sürdürülebilir çevre
için çalışıyoruz.

**"YAŞAM KALİTESİ YÜKSEK, YENİLİĞE
DAYALI ÜRETEN, DOĞASINI KORUYAN,
KÜRESEL TURİZM ODAĞI GÜNEY EGE"**

Sonsuz Kaynağımız Güneş

Muğla Belediyesi tarafından 2010 yılı İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı kapsamında sunulan ve başarılı bulunan "Sonsuz Kaynağımız Güneş" projesi ile hem bölgede hem de Türkiye'de ilklere imza atılmıştır.

Proje kapsamında Muğla Belediyesi Mezbaħa tesisinin elektrik ihtiyacının %60'ı, kuruluğu 105kw olan fotovoltaiik sistem tarafından karşılanmaktadır. Tüketimin en düşük olduğu Mayıs - Haziran aylarında fazla enerji Lisanssız Elektrik Üretimi mevzuatı çerçevesinde şebekeye verilmektedir. En az 25 yıllık verimlilik garantili Fotovoltaiik güneş panellerinin kullanıldığı projede yatırımın geri dönüş süresi yaklaşık 7 yıl olacaktır.